

[Ministeren for kulturelle anliggender.]*Litteratur.*

3-årige stipendier	600.000	
Legater og andet . . .	900.000	1.500.000

Tonekunst.

3-årige stipendier . . .	300.000	
Legater og andet	600.000	900.000

Kunsthåndværk.

3-årige stipendier . . .	100.000	
Legater	200.000	
Indkøb	150.000	450.000

Bygningskunst og kunstnerisk formgivning.

Legater	150.000	
Indkøb	100.000	250.000

Konservering 100.000

Efterladte 300.000

8.800.000

Den første sag på dagsordenen var:

Fortsættelse af tredje behandling af forslag til finanslov for finansåret 1. april 1977-31. marts 1978.

(Foregående del af tredje behandling 28/3 77).

Afstemningen om ændringsforslagene genoptoges.

Til § 20. Undervisningsministeriet.

Ændringsforslag nr. 346
forkastedes med 141 stemmer mod 26.

Ændringsforslag nr. 347 og 348
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 349
forkastedes med 150 stemmer mod 11; 7 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 350
forkastedes med 150 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 351
forkastedes med 108 stemmer mod 60.

Ændringsforslag nr. 352 og 353
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 354
forkastedes med 122 stemmer mod 46.

Ændringsforslag nr. 355
forkastedes med 109 stemmer mod 59.

Ændringsforslag nr. 356
forkastedes med 136 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 357
forkastedes med 136 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 358
forkastedes med 142 stemmer mod 26.

Ændringsforslag nr. 359
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 360
forkastedes med 157 stemmer mod 11.

Ændringsforslag nr. 361
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 362
forkastedes med 109 stemmer mod 59.

Ændringsforslag nr. 363
forkastedes med 109 stemmer mod 59.

Ændringsforslag nr. 541
forkastedes med 163 stemmer mod 5.

Ændringsforslag nr. 364
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 365
forkastedes med 122 stemmer mod 46.

Ændringsforslag nr. 366-368
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 542
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 369-371
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 372
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 373
forkastedes med 142 stemmer mod 26.

Ændringsforslag nr. 374
forkastedes med 150 stemmer mod 11; 7 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 375
forkastedes med 150 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 376
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 377
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 378 og 379
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 543
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 380
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 381
forkastedes med 142 stemmer mod 26.

Ændringsforslag nr. 382-384
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 385 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 544
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 386
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 387
forkastedes med 122 stemmer mod 46.

Ændringsforslag nr. 388
forkastedes med 122 stemmer mod 46.

Ændringsforslag nr. 389-391
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 392
forkastedes med 128 stemmer mod 40.

Ændringsforslag nr. 393
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 545
forkastedes med 150 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 394-401
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 402
forkastedes med 122 stemmer mod 46.

Ændringsforslag nr. 403-406
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 407
forkastedes med 136 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 408 og 409
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 410
forkastedes med 150 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 411
forkastedes med 122 stemmer mod 46.

Ændringsforslag nr. 412
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 413
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 414
vedtoges uden afstemning

Ændringsforslag nr. 415
forkastedes med 109 stemmer mod 59.

Ændringsforslag nr. 416-419
vedtoges uden afstemning.

Til § 21. Ministeriet for kulturelle anliggender.

Ændringsforslag nr. 420
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 421
forkastedes med 122 stemmer mod 46.

Ændringsforslag nr. 422
forkastedes med 142 stemmer mod 26.

Ændringsforslag nr. 423-425
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 426
forkastedes med 142 stemmer mod 26.

Ændringsforslag nr. 427-431
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 546
forkastedes med 124 stemmer mod 44.

Ændringsforslag nr. 547
forkastedes med 144 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 432
forkastedes med 136 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 433
forkastedes med 136 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 434
forkastedes med 136 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 435
forkastedes med 136 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 436
forkastedes med 136 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 437
forkastedes med 136 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 438
forkastedes med 136 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 439
forkastedes med 136 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 440
forkastedes med 136 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 441
forkastedes med 118 stemmer mod 40; 10 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 442
forkastedes med 128 stemmer mod 40.

Ændringsforslag nr. 443
forkastedes med 122 stemmer mod 46.

Ændringsforslag nr. 444
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 445
forkastedes med 142 stemmer mod 26.

Ændringsforslag nr. 446
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 447
forkastedes med 128 stemmer mod 40.

Ændringsforslag nr. 448
forkastedes med 128 stemmer mod 40.

Ændringsforslag nr. 449
forkastedes med 90 stemmer mod 75; 3 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 548
forkastedes med 150 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 532
forkastedes med 126 stemmer mod 42.

(Ændringsforslag nr. 450 var udgået).

Ændringsforslag nr. 451
forkastedes med 142 stemmer mod 26.

Ændringsforslag nr. 452-457
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 458
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 459
vedtoges med 130 stemmer mod 38.

Ændringsforslag nr. 460
vedtoges uden afstemning.

Til § 22. Forsvarsministeriet.
Ændringsforslag nr. 461
forkastedes med 149 stemmer mod 11; 8 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 462
forkastedes med 149 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 463
forkastedes med 148 stemmer mod 18; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 464-470.
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 471
vedtoges med 136 stemmer mod 24; 7 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 472
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 473-475.
vedtoges uden afstemning.

Til § 23. Finansministeriet.

Ændringsforslag nr. 476
forkastedes med 109 stemmer mod 59.

Ændringsforslag nr. 477
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 478
forkastedes med 103 stemmer mod 65.

Ændringsforslag nr. 479
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 480
forkastedes med 103 stemmer mod 65.

Underændringsforslag nr. 535
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 481, således ændret,
forkastedes enstemmigt med 168 stemmer.

Ændringsforslag nr. 482
forkastedes med 103 stemmer mod 59; 6 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 483
forkastedes med 122 stemmer mod 40; 6 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 484
forkastedes med 144 stemmer mod 18; 6 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 485-488
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 489
forkastedes med 131 stemmer mod 32; 5 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Til § 24. Ministeriet for skatter og afgifter.

Ændringsforslag nr. 490-493
vedtoges uden afstemning.

Til § 25. Økonomiministeriet.

Ændringsforslag nr. 494-496
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 497
forkastedes med 137 stemmer mod 31.

Ændringsforslag nr. 498
forkastedes uden afstemning.

Til § 26. Pensionsvæsenet.

Ændringsforslag nr. 499
forkastedes med 142 stemmer mod 26.

Ændringsforslag nr. 500
forkastedes uden afstemning.

Til § 27. Miljøministeriet.

Ændringsforslag nr. 501-505
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 506
vedtoges med 123 stemmer mod 45.

Ændringsforslag nr. 507
vedtoges med 123 stemmer mod 45.

Ændringsforslag nr. 508
forkastedes med 109 stemmer mod 59.

Ændringsforslag nr. 509
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 510
forkastedes med 128 stemmer mod 40.

Ændringsforslag nr. 511
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 512
forkastedes med 150 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 513
forkastedes med 109 stemmer mod 59.

Ændringsforslag nr. 514
vedtoges med 123 stemmer mod 45.

Ændringsforslag nr. 515
forkastedes med 103 stemmer mod 65.

Ændringsforslag nr. 516
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 516a
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 517
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 517a
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 518
forkastedes med 118 stemmer mod 43; 7 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 519
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 520
forkastedes med 125 stemmer mod 43.

Ændringsforslag nr. 521
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 522
forkastedes med 137 stemmer mod 26; 5 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 523
forkastedes med 131 stemmer mod 37.

Ændringsforslag nr. 524-526
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 527
forkastedes med 150 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 549
forkastedes med 150 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 528 og 529
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 530
vedtoges med 99 stemmer mod 50; 19 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Lovforslaget som helhed sattes til forhandling.

Formanden:

Taletiden er for ordførerne aftalt til 10 minutter i første omgang og 5 minutter i anden omgang.

Erling Olsen (S):

Det gamle finansår er ved at rinde ud, og vi er på vej ind i et nyt, og som ved alle årsskifter kan det være nyttigt at se både tilbage og frem. Ser vi tilbage, kan vi se det forslag til finanslov, vi om lidt skal vedtage som bekræftelsen af tre forlig, septemberforliget i 1975, augustforliget i 1976 og februarforliget i 1977. Disse forlig fortæller os, at nok kan vi strides her i landet, nok kan vi være længe om at finde

sammen, men når vi skal, så vil vi, og når vi vil, så kan vi.

Lad mig først sige lidt om, hvorfor vi skulle. Vi skulle ganske enkelt, fordi der var international krise. Ved siden af vores ældgamle valuta-problem havde vi fået et arbejdsløshedsproblem, og det kunne alene bekæmpes, hvis vi opgav en del af vores indre stridigheder og stod sammen indadtil som udadtil.

Danmarks grundlæggende problem har været mangel på politisk stabilitet. Det har år efter år forhindret os i at føre en langsigtet økonomisk politik. I de internationalt gode tider gav det os for høj en inflationstakt og et ubehageligt, men dog overkommeligt valuta-problem. I de internationalt dårlige tider fjede det dertil et betydeligt beskæftigelsesproblem og en gældsætning, der tog et omfang, som var foruroligende og ødelæggende for vores internationale kreditværdighed. Situationen blev ganske enkelt uholdbar, og derfor var vi her i landet pisket til at finde sammen for at rette skuden op. Vi skulle.

Man kan med god ret spørge, hvorfor vi nu pludselig skulle, når vi i mange år ikke havde skullet. Det er det samme som at spørge om, hvorfor de gode tider i den vestlige verden afløstes af dårlige. Den almindeligste forklaring herpå er oliekrisen, og det er også rigtigt, at oliekrisen fik USA, Japan, Vesttyskland og andre betydende lande til at stramme deres økonomiske politik ganske særligt. Det er også rigtigt, at den danske økonomi fik en ekstra lussing gennem olieprisforhøjelserne, men det var alligevel engangsvirkninger, som den vestlige verden nu langsomt, men sikkert, er ved at komme over.

Ja vel, man er ved at komme over olieprishoket, og konjunkturerne er på vej opad, men det går langsomt. Hvorfor gør det nu det? Ja, svaret er, at vi allerede før oliekrisen så kræfter, der trak produktion og beskæftigelse i den vestlige verden nedad. Disse tilbageholdende kræfter var skabt af frygt for inflation. I alle vestlige lande havde man i mange år sikret beskæftigelsen ved at skabe den fornødne købekraft. Det havde løst et gammelt problem, arbejdsløshedsproblemet, men skabt et nyt problem, nemlig inflationen, og efterhånden nåede mange, som ikke var bange for at miste deres job, dertil, at de nærmest foretrak det gamle problem fremfor det nye.

Et flertal i befolkningerne rundt omkring gik derfor ind for en stramning af den økono-

[Erling Olsen.]

miske politik allerede før oliekrisen, og derfor kører en række større lande også endnu på forholdsvis lavt gear. De sætter derfor også indkomstpoltikken i centrum, og når man som vi i socialdemokratiet lægger helt afgørende vægt på hensynet til beskæftigelsen, ja, så er der ingen vej uden om det, så er vi nødt til at tage inflationsproblemet alvorligt og dermed indkomstpoltikken.

Men indkomstpoltik er ikke noget, der kan føres af arbejdsmarkedets parter alene. Skal specielt lønmodtagerne kunne gå ind i noget tilbageholdende, må de have en vis garanti for, at lovgivningsmagten skrider ind over for andre indkomstarter for at holde styr på pris- og avanceudvikling, og endelig er det jo også lovgivningsmagten, der må løse det problem, som trænger sig mere og mere på omkring lønmodtagernes medejendomsret bl. a. som følge af indkomstpoltikken.

Hele finanspoltikken må også afstemmes efter indkomstpoltikken, både den beskæftigelsesmæssige situation og den indkomstpoltiske. Alt dette kræver et samarbejde ud over de traditionelle skel i dansk økonomi og politik. Der er ganske enkelt ikke råd til strid og splid, hvis opgaven skal lykkes. Derfor lagde regeringen også allerede fra sin tiltræden megen vægt på at bekæmpe krisen og arbejdsløsheden ad samarbejdsvejen både internationalt og herhjemme. Den nyudnævnte statsminister rejste fra topmøde til topmøde, hvor han var med til at forme en fælles vestlig antikrise- og antiarbejdsløsheds politik. Og på hjemmebanen sled han og regeringen for at få de øvrige partier og arbejdsmarkedets parter ind i et samarbejde.

Septemberforliget 1975, augustforliget 1976 og februarforliget 1977 viste, at et flertal ville. Augustforliget rummede ganske vist ikke noget flertal i det gamle folketing, men så måtte vi jo have et nyt, og så var det i orden. Befolkningen var klar over, at vi skulle, og når danskerne endelig skal, så vil de også. Det hang blandt andet sammen med, at man allerede havde set resultater af den førte politik. Krisens dyb var passeret både i udlandet og herhjemme, og selv om det gik langsomt frem, alt for langsomt, så gik det dog den rigtige vej. Produktionen var atter stigende, og inflations-takten tog af. Arbejdsløsheden var det svært at få has på, bl. a. fordi produktiviteten steg så kraftigt, men alle kunne se de synlige resultater af regeringens beskæftigelses politik, ja,

bogstavelig talt ud gennem de mange nye vinduer, som sattes i som følge af tilskud til isole-ringsarbejder og bygningsforbedringer. Det så nærmest ud, som om regeringen og de partier, som ville, fordi de skulle, også kunne. Danmark var ved at komme på rette vej, og det markerede danskerne ved valget den 15. februar.

Med vedtagelsen af det forslag til finanslov for 1977-78, vi nu har foran os, kommer vi endnu et skridt ad den rette vej. Det næste skridt bliver forhåbentlig en fredelig løsning af overenskomstsituationen inden for augustforli-gets rammer. Men vi skal videre i kampen for at genskabe den fulde beskæftigelse, begrænse inflationen og rette valutastillingen op.

Det kræver en indsats over en bred front, og socialdemokratiets og LOs beskæftigelsesplan er et vigtigt udspil. Men intet klares uden sam-arbejde, og her står regeringen fortsat med vil-jen til at formidle. Forudsætningen for, at det skal lykkes, er imidlertid at vi gør os helt klart, at vi fortsat skal. Selv om solen nu begynder at skinne, og vi haler en ny finanslov i land, kan vi ikke lægge bekymringerne til side. Vi har fortsat international krise. Vi har fortsat en arbejds-løshed, som er alt, alt for høj. Vi har fort-sat en valutagæld, som nærmer sig grænsen for, hvad vi kan tillade os, og vi kan ikke blive ved med at låne så meget, som vi gør, i udlan-det. Det er bydende nødvendigt, at vi forstår dette, og at vi helhjertet erkender, at vi skal samarbejde her i landet. Hvis vi fortsat erken-der det – og det gør i hvert fald regeringen og socialdemokratiet – så er jeg også overbevist om, at vi vil; det vil i hvert fald regeringen og socialdemokratiet, og så tror jeg også, at vi kan.

Med disse ord vil jeg på mit partis vegne ønske landet et godt nyt finansår og takke for det gamle, og det kan vi gøre her i tinget ved at stemme for forslaget til finanslov for 1977-78.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Det finanslovsforslag, der nu foreligger, ud-trykker magtesløshed, fantasiløshed og en fuld-stændig given op over for de alvorlige økono-miske problemer, landet står i. De arbejdsløse har man fuldstændig prisløst. Man har vedta-gt nogle såkaldte beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, og så har man påstået, at disse ville indebære en merbeskæftigelse til 20.000 mand. Tilsyneladende tror man dog

[Svend Andersen (Rosk. a.)]

ikke selv på denne påstand, for man har ikke nedsat udgifterne til arbejdsløshedsforsikring med de 1,2 mia kr., som dette ville medføre. Men det vil man sikkert forklare med, at eksporten og privatforbruget skønnes mere vigende end før antaget, og dette nye skøn vil sikkert tilfældigvis nøjagtig svare til den merbeskæftigelse, der skulle følge af de beskæftigelsesfremmende foranstaltninger.

De arbejdsløse er med denne finanslov simpelt hen blevet ladt i stikken. Der er intet i denne lov, der vil gavne beskæftigelsen; tværtimod vil denne lov blive langvarig gift for en fornuftig udvikling i beskæftigelsen.

Betalingsbalancen vil blive yderligere forværret som følge af denne finanslov. Det alt for store statsunderskud vil direkte medføre en forringelse af vores betalingsbalance med omkring 6 mia kr. De indirekte virkninger i form af en forhøjelse af omkostningsniveauet, cementering af skattetrykket m. v. vil være af nogenlunde tilsvarende størrelsesorden.

Men alt dette bekymrer tilsyneladende ikke denne regering. Dens motto er åbenbart: vi låner bare nogle flere milliarder i udlandet; så længe vi kan det, går det jo godt. Der er sandelig ingen smalle steder, når de socialdemokratiske ministre skal virkeliggøre deres storhedsdrømme og rundhåndet forærer milliardbeløb væk til u-landene.

Omkostningsniveauet har man heller ikke gjort noget ved. Det mæglingsforslag, som ser ud til at blive vedtaget, vil efter manges opfattelse indebære titusinder flere arbejdsløse inden for den eksportierende del af tekstilindustrien samt inden for en lang række andre brancher inden for eksportindustrien, og inden for erhvervslivet i det hele taget vil det ofte medføre omkostningsstigninger på et tocifret procenttal. Men den socialdemokratiske regering er stadig ikke bekymret. Herregud, det vigtigste er jo, at arbejdsmarkedets parter er blevet enige, så kan det være lige meget, hvad de er blevet enige om.

Økonomiministeren vil sikkert om et år stolt proklamere, at Danmark ikke er det land, der har haft den største omkostningsstigning, og det nytter vel ikke at fortælle ham, at vi har et forspring på omkring 20 pct., vi gerne skulle have nedtrappet.

Renten vil på grund af denne finanslov fortsat være en af de højeste i Europa til stor

skade for nødvendige investeringer i industri og landbrug og til nærmest tragisk stor skade for beskæftigelsen i byggesektoren.

Det store statsunderskud vil betyde, at staten bliver nødt til at låne omkring 15 mia kr. på det danske marked svarende til en forøgelse af den samlede obligationsudstedelse med omkring 50 pct. Enhver kan forestille sig, hvad dette betyder for renteniveauet på obligationsmarkedet.

Inflationen og dermed udviklingen i forbrugerpriserne vil sandsynligvis stige med op imod 10 pct. i finansåret, så hvis man antager, at lønstigningerne gennemsnitlig vil andrage 12 pct. i finansåret og herfra trækker halvdelen til indkomstskat og yderligere fratrækker en tredjedel af lønstigningen til andre skattestigninger, så vil nettoresultatet blive en klækkelig reallønsforringelse for den altovervejende del af den danske befolkning. Den danske befolkning skal altså lide store afsavn, og landets økonomi bliver yderligere forværret. Gældsætningen her i landet er efterhånden oppe på nærmest fantastiske dimensioner. I det kommende finansår vil statens nettogæld sandsynligvis stige med op imod 20 mia kr., men den socialdemokratiske regering er stadig fuldstændig ubekymret. Det synes, som om den socialdemokratiske regering har den opfattelse, at efter os kommer syndfloden.

Socialdemokratiets økonomiske politik består tilsyneladende kun af to ting: for det første lidt tilskud med heraf følgende skatteforhøjelser og for det andet ustandselige opfordringer til Helmut Schmidt og Jimmy Carter om at føre en anden politik.

Hvad tilskuddene angår, er det noget man gjorde i efteråret 1975, i foråret 1976, i efteråret 1976 og nu igen i foråret 1977. Hver eneste gang har resultatet været nøjagtig det samme. Det har ikke hjulpet en døjt, tværtimod har det snarere gjort problemerne endnu større.

Tilsyneladende ser det også ud, som om Helmut Schmidt og Jimmy Carter ikke betragter vores statsministers økonomiske opskrifter som nogen mirakelkur, så det ser heller ikke ud til, at vi derfra skal forvente nogen særlig stor hjælp.

Venstres, det konservative folkepartis, kristeligt folkepartis og centrum-demokraternes økonomiske politik består tilsyneladende i en ukritisk efterplapren af socialdemokratiet,

[Svend Andersen (Rosk. a.)]

hvorefter man så ligesom for at markere en vis forskel trækker 1 eller måske 2 pct. fra. Så har man dannet sin egen økonomiske politik.

Det er vel sørgeligt at skulle konstatere, at fremskridtspartiet åbenbart ikke kun er det største, men også det eneste oppositionsparti i denne sal bortset fra venstrefløjspartierne.

Med disse ord vil jeg på det varmeste anbefale, at man siger nej til uansvarlighed, siger nej til storarbejdsløshed, siger nej til en dårlig betalingsbalance, til et for stort omkostningsniveau, til en øget gældsætning og til asociale reallønsforringelser, at man altså stemmer nej til dette forslag til finanslov.

Christophersen (V):

Det afgørende spørgsmål, der skal besvares her ved tredje behandling af finanslovsforslaget, er selvfølgelig, om dette finanslovsforslag lever op til de krav, der må stilles til den økonomiske politik. Vi må spørge hinanden: bidrager det til at bekæmpe gældsætningen? Bidrager det til at bekæmpe ledigheden? Efter venstres opfattelse er svaret nej. Vi finder, at forslaget er utilstrækkeligt i forhold til disse problemer, ligesom vi finder, at regeringens økonomiske politik i øvrigt er utilstrækkelig.

De to opgaver, vi står over for, har vi ofte drøftet her i folketinget uden at være kommet meget længere i løsningen af dem. Det er vores ledighedsproblem, det er vores gældsproblem i forhold til udlandet. Måske kunne det være meget nyttigt at vurdere, hvilken størrelsesorden disse problemer egentlig har. Det kunne måske være meget nyttigt at stille sig selv det spørgsmål: hvor lang tid vil det egentlig tage at løse disse problemer, og hvad er det for forudsætninger, der skal tilvejebringes?

Hvis vi ser på ledigheden, så må man vel sige, at den skal begrænses med ca. 100.000 personer på årsbasis, hvis vi skal vende tilbage til en situation med normal beskæftigelse; og hvis man forestiller sig, at vi giver os selv 3 år til at løse den opgave for nu at tage det kortest mulige spand af tid, så vil der samtidig i den periode være en nettotilgang til arbejdsmarkedet vel på omkring 15.000 mennesker om året, og det vil sige, at vi i løbet af de 3 år hvert eneste år skal skaffe 45.000-48.000 nye job for at være vendt tilbage til en situation med fuld beskæftigelse.

Når man erindrer sig, at der hele tiden finder en forbedring sted af erhvervslivets pro-

duktivitet, af dets produktionsevne pr. ansat, som man vel kan sætte til noget i retning af 4 pct. om året, vil det med andre ord sige, at hvis vi år efter år i 3 år skal skaffe 45.000-48.000 nye job, så skal vi i virkeligheden op på en årlig vækst i vores bruttonationalprodukt på omkring 6 pct. for at vende tilbage til fuld beskæftigelse. Det må man sige er en overordentlig ambitiøs tankegang. Det er muligt, det kan lade sig gøre, men det vil i så fald være en udvikling, som vi ikke engang i de velstående 1960'ere var i stand til at præstere. Jeg synes, det er vigtigt at holde sig for øje, at det stiller meget, meget betydelige krav til den årlige økonomiske vækst herhjemme at vende tilbage til fuld beskæftigelse i løbet af f. eks. 3 år. Og det er jo ikke tilstrækkeligt, at man vender tilbage til fuld beskæftigelse, man er også nødt til at sørge for, at de nye job, der skal skabes, fordeles sådan mellem hjemmemarkedserhvervene og de eksportkonkurrerende og importkonkurrerende erhverv, at vi ikke øger gældsætningen, men får den trappet ned, sådan at vi i løbet af en kort periode kan begynde at afvikle vores gæld til udlandet.

Hvis vi tænker os, at man i løbet af 3-4 år, samtidig med at man genskaber fuld beskæftigelse, skulle nå frem til en balance i vores forhold til udlandet, vil det simpelt hen sige, at vi ikke bare hvert år skal skaffe 45.000, 48.000 eller 50.000 nye job, men omkring 30.000 af dem skal formentlig ligge i eksportindustrien, og det vil igen sige, hvis vi skulle fortsætte ræsonnementet, at vi stiller os selv den opgave, ikke alene at få en økonomisk vækst på omkring 6 pct. om året, men også at få en stigning i vores eksport målt i mængder, målt i faste priser, på vel 13-14 pct.; også det er mere, end vi på noget tidligere tidspunkt har oplevet.

Derfor tror jeg, at man må drage den konklusion af de økonomiske vanskeligheder, som vi har siddet fast i i de sidste 3 år, og som er så vældige, at hvis opgaven skal løses, må det være realistisk at tale om en løsningsperiode, som strækker sig i hvert fald et par år ind i 1980'erne. Det tror jeg er en realistisk betragtningssmåde. Vi er ikke ude af vore gældsætningsproblemer, vi er ikke ude af vore ledighedsproblemer på denne side af 1980, hvis vi vil løse begge opgaver på én gang, og det kan meget vel være en nødvendighed, for det er jo ikke os selv, der alene afgør, i hvilket tempo vi vil klare gældsproblemet i forhold til udlandet. Så længe der er en international depression

[Christophersen.]

eller i hvert fald et manglende internationalt opsving, og så længe den internationale likviditet er nogenlunde god, har finansministeren mulighed for at gå ud i verden og optage lån alle mulige steder hos venligtsindede udenlandske pensionskasser eller internationale bankkonsortier, eller hvad der nu har været tale om, men der kan meget vel ske det, at inden vi ser os om, begynder de internationale lånemuligheder at blive begrænsede. Derfor bliver opgaven for vores vedkommende at finde en fornuftig balance mellem, hvad vi selv vil ofre, og de muligheder, omverdenen stiller til vores rådighed.

Men vi kan altså, hvis vi skal opstille forudsætningerne for, at problemerne kan løses fornuftigt, sige, at det for det første er nødvendigt, at vi i de næste vel 4-5 år har en økonomisk vækst, som ligger på omtrent samme niveau, som vi kendte den igennem 1960'erne. Det i sig selv er overordentlig ambitiøst, og det vil være overordentlig svært at nå, men det vil være en nødvendighed. For det andet er det nødvendigt, at vi i den samme periode har en vækst i vores eksport, målt i mængder, af mindst samme omfang, måske endda noget større end den vækst, vi kendte i første halvdel af 1960'erne. Endvidere, som en tredje forudsætning, er der brug for investeringsmuligheder, og der er brug for lånemuligheder, for at vi kan skaffe de arbejdspladser, som hører ind i dette billede. Og endelig, som den fjerde forudsætning, skal vi i samme periode være i stand til at finansiere en fortsat gældstiftelse til udlandet, selv om den meget gerne hurtigt skulle gå ned.

Det er, mener jeg, de politisk-økonomiske opgaver, det danske samfund er stillet over for, og så må man spørge sig selv: hvordan forholder den økonomiske politik, der nu lægges op til, og hvordan forholder finanslovsforslaget sig til disse krav?

Ja, der er jo først den side af den økonomiske politik, som har med vores internationale konkurrenceevne at gøre, og her er der både lønomkostningerne, de omkostninger, som den offentlige sektor direkte eller indirekte påfører erhvervslivet, og der er vores hjemlige renteniveau. På alle tre områder har vi tilrettelagt tingene overordentlig ufornuftigt. Vi er bagud i forhold til en lang række lande, som vi skal konkurrere med, og hvis tingene får lov til at

fortsætte den nuværende udvikling, er der ikke meget håb om, at denne konkurrenceevne i forhold til omverdenen vil blive forbedret.

Det vil sige, at et af de spørgsmål, som vi bliver nødt til at tage fat på, er spørgsmålet om, hvordan man kan bedre virksomhedernes konkurrenceevne. Vi må spørge hinanden: hvilke muligheder har vi for over lovgivningen, både når det drejer sig om skattelovgivningen, den sociale lovgivning og andre former for lovgivning, at styrke erhvervslivets konkurrenceevne?

Det næste problem, vi stilles over for, bliver at få sænket vores renteniveau, og dér vil en af de helt afgørende forudsætninger være, netop at vores udlandsgæld holder op med at vokse, at vi nedtrapper vores behov for, at danske virksomheder bliver ved med at optage stadig større lån i udlandet. Det er i dette billede, finanslovsforslaget kommer ind, for det er klart, at et finanslovsforslag af den karakter, som vi står med i dag, ikke vil gøre det muligt at bremse væksten i udlandsgælden. Dette finanslovsforslag fører til et underskud på betalingsbalancen på vel 8-9 mia kr., hvis vi er nogenlunde heldige, og dette finanslovsforslag tvinger også staten ud i meget, meget store pengepolitiske operationer, som gør det umuligt at sænke renteniveauet.

Det er ud fra det synspunkt, vi finder, at finanslovsforslaget er utilfredsstillende, det er ud fra det synspunkt, vi har stillet en lang række forslag til besparelser, og det er ud fra det synspunkt, vi har stemt imod en række af regeringens udgiftsforslag. Den forskel, der hermed er imellem vores forslag og regeringens tankegang, ligger måske oppe i nærheden af et par milliarder kroner. Det er imidlertid ikke engang sikkert, at den forskel er tilstrækkelig til at give finansloven og finanspolitikken en mere rimelig udformning, men det er fra vor side et politiske udtryk for, at vi ikke tror på, at den finanspolitik, der nu lægges op til, kan holde året ud, for den passer simpelt hen ikke ind i de forudsætninger, der må tilvejebringes, hvis vores ledighedsproblemer og vores gældsproblemer skal løses. Hvis vi kører videre med dette forslag året ud, uden at der sker andet og mere, vil vi til næste år, ligesom i år, kunne ønske hinanden til lykke, som hr. Erling Olsen gjorde, med et godt finansår og tak for det gamle, uden at der i øvrigt er sket nogen som helst forandringer i de alvorlige problemer, vi

[Christophersen.]

står med, og så hyggeligt eller så morsomt mener jeg altså ikke at man én gang til kan afslutte et helt finansår.

Jeg må måske lige tilføje, at vi vil, som vi har gjort siden 1894 tror jeg, naturligvis stemme for finanslovsforslaget i dets endelige skikkelse. Det er ikke et udtryk for, at vi accepterer forslaget, men det er et udtryk for, at vi accepterer, at staten naturligvis skal have en hjemmel for at kunne opkræve de nødvendige skatter og afgifter og afholde de udgifter, som et flertal her i folketinget er gået ind for.

Hagen Hagensen (KF):

Først må jeg bringe et par berigtigelser fra i går. Jeg kom til i anden omgang at omtale et forslag om ophør af filmcensuren som stillet af kristeligt folkeparti; det var CD. Jeg har beklaget over for kristeligt folkeparti den fejltagelse, der skete.

Dernæst skal jeg sige, at ved en forkert markering, hvilket også var min fejl, blev der fra vor side afgivet forkert stemme ad ændringsforslag nr. 326. Vor holdning til egnsudvikling fremgår af vores indstilling, hvor vi tilslutter os regeringens forhøjelse med 8 mill. kr. ad ændringsforslag nr. 327. Det være hermed berigtiget.

Ingen kan mene, at forholdene her i landet er tilfredsstillende. Ledigheden er alt, alt for stor, altså er beskæftigelsen for lille, renten er for høj, eksporten stagnerende, måske endda vigende, importen stigende, i al fald var den det indtil for kort tid siden, skatte- og afgiftsbyrden tyngende, grundlaget for vor økonomi gyngende. Forbruget er for stort, det gælder vel ikke mindst det offentlige forbrug, opsparingen er langt fra tilstrækkelig. Underskuddet på finanslovsforslaget er fortsat uhyggelig stort. Vi må lære at sætte tæring efter næring. Dertil er først og fremmest offentlige besparelser nødvendige. Det offentlige udgifter må sættes ned, og staten bør gå i spidsen dermed. Den lange linjes politik må anlægges og holdes.

Med vor indstilling om vedtagelse af finanslovsforslaget med de af os stillede ændringsforslag har vi givet til kende, at statens udgifter bør sættes ned ikke blot for det kommende finansår, men også for en længere periode fremover. De besparelser, som vi har stillet forslag om og ønsket gennemført, er ikke tilstrækkelige og omfattende nok, men viser på en række

områder tendenser til, hvordan vi kan komme videre.

Besparellesvejen er bedre at følge end den ødelæggelsens vej, der er omgærdet af øgede pengeindkomster uden reel værdi, men med nye skatter og afgifter som uvægerligt opvoksende ukrudt. Vi ser kendsgerningerne i øjnene og erkender, at der ikke kan skaffes balance på finansloven i 1977-78, men tilføjer, at balance på lidt længere sigt naturligt er målet.

Vi siger også, at vi ikke kan låne os ud af vor økonomiske krise, vi må søge at arbejde os ud af den. Vi er klar over, at vore valutaforhold har krævet optagelse af statslån i udlandet; vi har derfor måttet give stemmer til denne lånoptagelse, og vi har måttet affinde os med optagelse af indenlandske statslån. Det er endda nu således, at yderligere meget betydelige udenlandske og indenlandske lån er foreslået optaget.

Men vi advarer imod at følge lånevejen ret meget længere. Rentebyrden derved forekommer allerede at være særdeles stor, og den vil være stigende; dertil kommer også byrden med at skulle afdrage gælden. Det kan og må ikke være meningen, at vi lever det søde liv i dag for i morgen at vågne op til tømmermændenes bitre erkendelse af, at alt det forsømte skal indhentes og alt det forbrugte erstattes. Vi må leve op til hverdagen, som den er hver dag, og det betyder, at vi har ansvar for at sørge for dækning af de finansieringsbehov, som vi skaber. Derfor må vi arbejde med besparelser, vi må forstærke og fortsætte dette arbejde. Grundlaget for de kommende års finanslove bør skabes allerede fra i morgen. At vi har kunnet låne os igennem indtil nu borger ikke for, at vi kan fortsætte dermed, og der er da også allerede af flere ordførere i dag sagt noget herom.

Det skal siges med en vis reserveret anerkendelse, at regeringen og forligspartierne har trådt på bremsen, men der må mere til, det bliver nødvendigt at stramme finanspolitikken, og det bør ske gennem betydelige offentlige besparelser.

Jeg ved nok, at der er talsmænd inden for regeringspartiet, der siger, at man ikke må spare på de offentlige udgifter, for det kan skade beskæftigelsen, og vi er da også deltagere i beskæftigelsesplanen af februar i år, som efter beregningerne i øvrigt skal være selvfinansierende. Men beskæftigelsen skades, hvis

[Hagen Hagensen.]

vi undlader at stramme finanspolitikken gennem besparelser; så vil vi ikke blot få en strammere pengepolitik at se, men også et højere renteniveau. Vi vil også udsætte os for valutavanskeligheder og dermed for skrappe, men nødvendige panikagtige foranstaltninger, som vil skade beskæftigelsen langt mere.

De udtalelser, der er fremkommet fra Nationalbanken i de senere uger, bør sætte deres præg på det, vi drøfter her i dag. Det siges rent ud, at finansministerens meget store underskud vil hindre, at vi igen får væsentlig bedre beskæftigelsesforhold. Jeg ved, ministeren vil sige, at det er svært at spare, men bliver det ikke sværere at se på, at arbejdspladser bliver lagt ned som følge af en stram pengepolitik og et meget stort betalingsbalanceunderskud? »Hvad du evner kast af i de nærmeste krav«, sang den norske digter, og de nærmeste krav til os må være at skabe de bedst mulige vilkår for vore erhverv og for vor produktion; vi skal alle leve deraf, hvad enten vi er beskæftiget som ansat, som ejer eller som medejer, det gælder også servicefagene, både offentlige og private.

For at fremme investeringer, for at skabe nye og bevare hidtidige arbejdspladser må der gives erhvervslivet lempelige og varige vilkår, således at en langsigtet planlægning kan gennemføres. Først og fremmest må vi søge frem til at få en rentesækning gennemført, men det kan kun ske, hvis vi strammer i øvrigt. Vi advarer mod en stigning i eller pålæg af nye skatter og afgifter. Tværtom ønsker vi dem lempet, men vi har peget på offentlige besparelser som en nødvendig forudsætning for at lempe pengepolitikken og dermed øge investering og beskæftigelse.

Derfor vil jeg også gerne sige til regeringen som helhed – det bliver vel statsministeren: det er ikke nok, at vi søger at lave indkomstpoltik og beskæftigelsesfremmende foranstaltninger. Der må være alvor og dybde i den politiske indstilling over en meget bredere front, hvis vi skal have beskæftigelsen i gang igen. Der er meget at rette, hvis ledigheden skal bekæmpes, og det tror jeg givetvis at vi alle, også regeringen, mener at den skal.

Først og fremmest kan det ikke nytte, at der stadig fra regeringen og dens partier udgår teorier om nulvækst og al den slags, for hver gang disse toner lyder, falder tilliden til, at det kan betale sig at sætte noget i gang i Danmark.

Det kan heller ikke nytte, at man stadig væk

inden for regeringspartiet interesserer sig for at ville socialisere dette eller hint. Nu sidst har medicinalindustrien været i kikkerten, en industri, der hvert år henter meget betydelige beløb hjem til os.

Der er flere ting, som jeg godt ville sige til regeringen, og først og fremmest må jeg sige, at for at prøve på at føre en positiv arbejdspladspolitik må der ud over offentlige besparelser gennemføres en række af de ting, som vi har peget på, ikke mindst over for de mindre virksomheder, hvor vores 14 punkts program faktisk ville betyde, at der bliver større grokraft for disse til gavn for os alle. Vi må også tænke på, at vi må ophæve restriktioner, så erhvervslivet i hvert fald får den samme chance for indkomstudvidelser som andre grupper, og dermed også for at skabe yderligere arbejde.

Gennemførelsen af en hel eller delvis kurs sikring af udenlandske finanslån kan komme på tale. Vi mener, at afskrivningerne fortsat bør forbedres. Vi mener, at kapitalvindings skatten bør afskaffes eller nedsættes både på fast ejendom og på andre områder. Vi mener også, at vilkårene for den private opsparing bør forbedres, og vi har stillet forslag herom. Vi mener også, det vil være naturligt, at der indrømmes skattefradrag og yderligere afskrivningsmuligheder for forbedringer, isolering og andre energibesparende foranstaltninger i boligejendomme og i erhvervs virksomheder.

Hvordan kan det konservative folkeparti på baggrund af alle disse ret kritiske bemærkninger stemme for finanslovsforslaget i år? Det kan vi, fordi vi efter augustaftalen, hvor vi var med til at reparere de voldsomme skader, der var følgen af septemberforliget i året forud – et forlig, som vi jo gik imod – og efter hvad der er passeret siden august øjner muligheden for at videreføre den ændring i statens økonomi, som er betingelsen for, at vi kan komme ud af vores vanskeligheder. Der er vel stadig over 4 mia kr. mellem regeringens og vort syn på, hvordan finansloven skulle se ud, men med fastholdelse af de synspunkter, der er vore, deltager vi i dagens nødvendige gerning med det sigte, at vi i en ikke fjern fremtid kan nøjst med her i landet at følge indskriften på mangt et solur: »Tænk kun på de lyse timer«.

Brusvang (CD):

På partiet centrum-demokraternes vegne har jeg følgende bemærkninger i finanslovdebatten.

Først en tak til finansministeren, der har la-

[Brusvang.]

vet et meget omfattende og meget sobert arbejde. Måske er vi ikke altid enige med ham, men respekten for hans arbejde skal der ikke være nogen tvivl om.

Jeg sagde om det finanslovsforslag, vi havde sidst, at der ikke var noget at råbe hurra for – det samme kunne man i og for sig sige om dette – og jeg tilføjede: men vi er heller ikke i nogen katastrofal situation. Men her vil jeg dog gerne gøre en tilføjelse, når jeg har sagt, at der ikke er noget at råbe hurra for. Jeg mener at kunne se i dette finanslovsforslag, at der alligevel er tale om – for at blive i billedsproget – at kaptajn og officerer er blevet opmærksomme på nødvendigheden af en kursændring. Det er det, augustforliget er udtryk for. Vi har haft vor betænkelighed om, hvorvidt augustforliget er fuldt tilstrækkeligt, og det har vi sagt til regeringen flere gange, men augustforliget er givetvis en god ting.

Så står vi også i den ejendommelige situation i dag, at vi ligesom laver regning uden vært. Ganske vist har vi statsministerens ord for – et ord, som vi naturligvis har tillid til – at mæglingsforslaget har 99,9 pct. chance for at blive vedtaget, og endvidere, at det holder sig inden for de 2 pct. Men vi ved også, at det fra anden side siges, at det med de 2 pct. ikke holder stik. Vi kan altså måske alligevel komme i den situation, at når værten kommer til stede, om jeg så må sige, og regningen skal gøres endeligt op, så ser billedet noget anderledes ud. Centrum-demokraternes indstilling er den, at så må vi altså gøre regnestykket op på et senere tidspunkt, og er der brug for en yderligere finanspolitisk stramning, så ved finansministeren, at han kan regne med vor støtte, og vi har også peget på den vej, vi mener man i så fald må gå, nemlig en momsforhøjelse.

Så blot om finanslovsforslaget i øvrigt dette, at vi jo har fulgt den praksis, som vi har søgt at følge ved tidligere lejlighed, at vi har søgt at spille rollen som dronningens loyale opposition, vi har søgt at støtte regeringen til at få en fornuftig finanslov igennem. Men vi har som ved tidligere lejlighed sagt, at der for os er visse helt ufravigelige synspunkter, politiske standpunkter, som vi må have lov til at markere, og det har vi gjort. Derved er det klart for enhver, at CD har kunnet bevare sin selvstændighed, har kunnet bevare sin identitet, også i et meget snævert samarbejde med regeringen.

Dernæst vil jeg gerne benytte lejligheden til at tale lidt om den konflikt, der har været på Berlingske Tidende, og det sker i form af en række spørgsmål til socialministeren.

Ingen skal være i tvivl om, at vi kan se alvoren for typograferne i dette. Jeg ville også som jurist protestere voldsomt, hvis jeg kom ud for, at staten pludselig kunne anskaffe et computeranlæg, så 9 ud af 10 jurister eller noget i den retning blev overflødiggjort. Men ikke desto mindre står man i dag i en situation, hvor man spørger, når man ser på den konflikt, der løber, og som er en overenskomststridig konflikt: finder socialministeren det rimeligt og rigtigt, at skattemidler bruges til at forlænge en overenskomststridig konflikt? Jeg har stillet dette spørgsmål tidligere til ministeren, men jeg fik egentlig ikke rigtig noget svar, for svaret var blot en fortolkning af bistandsloven: at ingen skulle lide nød.

Selvfølgelig er der ingen i denne sal, der ønsker, at folk ikke skal have tag over hovedet, eller at de ikke skal have det fornødne til at spise og drikke. Men er det ikke, ligesom om strejkevåbnet er blevet noget nedvurderet? Er vi ikke kommet dertil, hvor strejker som sådanne ikke er noget, man længere ofrer noget for? Det er ikke noget, man længere tager så højtideligt, fordi man jo ikke bringer noget offer i den forbindelse.

Derfor spørger jeg konkret socialministeren: er det rigtigt, at når man deltager i en overenskomststridig aktion, så kan man, hvis man f. eks. mangler til bilen, hvis man mangler afdrag på farvefjernsyn og den slags ting, blot hente dette på bistandskontoret? Jeg vil også gerne konkret vide fra socialministeren: hvordan er den tilbagebetalingspligt, som er der, ikke som noget obligatorisk i den slags situationer, men som noget, man sådan nærmest har henstillet fra socialministeriets side, blevet administreret i praksis? Er der her en forskel på den praksis, man følger i socialdemokratisk ledede kommuner og i konservativt ledede kommuner? Der bør i hvert fald være en vis enhed på dette punkt her i landet.

Jeg vil videre konkret spørge socialministeren: hvilke erfaringer har man med hensyn til tilbagebetalingspligtens gennemførelse i praksis? Er det sådan, at erfaringen har vist, at disse krav normalt overhovedet ikke bliver gennemført? Det vil jo også være en ting af interesse at vide i denne sammenhæng.

Endelig vil jeg gerne stille det konkrete

[Brusvang.]

spørgsmål til socialministeren, at jeg går ud fra, at den bistand, der ydes til typograferne i konflikten, tilsvarende ydes til andre, der er ramt af denne konflikt, det være sig kioskejere eller hvem der ellers kan være blevet ramt.

Det, jeg vil frem til, er, at det forekommer mig, at vi er havnet i en noget paradisk situation. Det er, ligesom om der er lagt et dræn ind i statskassen, og dette dræn føres igennem bistandsloven ind i strejkekasserne. Selv om der som sagt er visse fundamentale menneskelige hensyn, der skal tages, så føler jeg altså også, at der er noget i situationen, som ikke er rigtigt.

Til justitsministeren dette: den konstituering af en landsdommer, som for nylig har givet anledning til så stor debat, er en handling, som CD støtter ministeren i. Det er efter loven ministerens skøn, det kan der ikke være nogen tvivl om. Det er ikke dommerstandens skøn, det er ministerens, og det skøn mener vi at ministeren har udøvet korrekt.

Når jeg rejser denne sag, er det af hensyn til konsekvenserne for andre. Jeg tror nemlig, der har været lidt for meget hykleri her i landet. Man forsøger at dele borgerne op i syndere og ikke-syndere, men det kan man ikke. Man kan dele dem op i dem, der er blevet pågrebet i at synde, og dem, der ikke er blevet pågrebet i at synde. Jeg tror ikke, at der i denne sal eller overhovedet i dette land er mange bilister, som med hånden på hjertet tør sige med sikkerhed, at de aldrig i nogen situation har sat sig ved rattet og måske fået et lille glas for meget eller taget en nervepille, som de ikke burde have taget forud for en kørsel, eller har været trætte.

Det er konsekvenserne for andre, der interesserer mig særligt i denne sag. Det er den konsekvens, som promilledomme undertiden har for politifolk, for toldfunktionærer og for erhvervschauffører. I det svar, jeg fik af justitsministeren, pegede han på, at der var en tendens til en liberalisering på dette område. Det er denne sag, jeg gerne vil følge op ved at pege på, at det måske var rigtigt, at regeringen søgte at lave nogle ensartede retningslinjer. Der er bl. a. den mulighed, at man kunne sondre mellem promilledomme, som ligger fra 0,8 til 1,2 promille, og konstatere, at der ikke bør være nogen tjenstlig virkning af en sådan dom, og så på den anden side en spiritusdom, det vil sige en dom, der ligger på 1,2 promille og der-

over, hvor det måske nok er en anden sag. Men det er ikke bare for politifolk, jeg rejser denne sag. Det er også for erhvervschauffører, som kan blive ramt på en urimelig måde.

For at få et konkret svar fra justitsministeren har jeg her udarbejdet, hvad jeg gerne vil forelægge tinget, et hypotetisk forslag om motiveret dagsorden, der har følgende ordlyd:

»Regeringen opfordres til at udarbejde ensartede, mere liberale retningslinjer vedrørende følgerne af en overtrædelse af færdselslovens bestemmelser om forbud mod kørsel i påvirket tilstand, med det sigte, at borgerne så vidt muligt ikke straffes to gange for samme forseelse, og endvidere således, at helt urimelige følger for enkeltpersoner og erhvervsgrupper søges undgået.

Tinget fortsætter herefter behandlingen af den foreliggende sag.«

Jeg stiller det som et hypotetisk forslag for at få ministerens reaktion, og jeg stiller det på denne måde, fordi det så er formuleret så klart og så skarpt, som jeg mener at kunne gøre det, og jeg håber på et positivt svar. Jeg mener ikke, at ministeren i detaljer skal kunne give svaret, men at ministeren i princippet kunne erklære sig enig i, at her ligger en opgave, som bør tages op, og som bør søges virkeliggjort.

Det er ikke for at søge frem til en begunstiggelse for politifolk, toldfolk eller erhvervschauffører. Dette er alene et spørgsmål om at skabe lighed for loven i overensstemmelse med fundamentale principper i vor grundlov og i overensstemmelse med fundamentale principper i den europæiske menneskerettighedskonvention.

Ebba Strange (SF):

Nu står vi så foran vedtagelsen af et finanslovsforslag, hvor den socialdemokratiske mindretalsregering har fået opfyldt alle de ønsker, der er blevet givet udtryk for gennem de forskellige forlig, som regeringen har bundet sig til i september, i august og i februar.

Debatten har været præget af meget stor alvor, og de gennemgående ord i hele debatten har været, at nu skal der spares. Der skal først og fremmest spares på de offentlige finanser.

Vi er nogle, der ikke vil acceptere, at det er egentlig sparepolitik, der bliver udmøntet ved gennemførelsen af dette finanslovsforslag. Vi er nogle, der påstår, at de nedskæringer, der finder sted under dække af besparelser, i virkeligheden vil medføre endnu større udgifter, når der er gået en årrække. Vi er blevet kaldt uan-

[Ebba Strange.]

svarlige. Ikke mindst socialdemokraterne har været ivrige efter at sige, at vi, der ikke vil være med til noget, der gør ondt, er uansvarlige.

Jeg tror, at hvis man stiller sig uden for dette hus – man behøver såmænd ikke engang at gå til en helt anden planet, men bare ud på gaden – og ser på det, der foregår herinde, udefra, så vil man opfatte det lidt som et spil. Der er nogle, der har kaldt det, der foregår, et cirkus – det vil jeg nu ikke kalde det, for cirkus er som regel noget morsomt, og så morsomt synes jeg nu altså heller ikke det er – men noget spil er der over det. Der er noget spil, der indeholder noget magisk, noget med, at man ved hjælp af en masse talmagi kan afskaffe den nød og elendighed, som hundredtusindvis af mennesker i dette land oplever hver dag, og at man tror, at man ved hjælp af denne talmagi kan afskaffe denne nød og elendighed.

Jeg vil gerne her benytte lejligheden til at påstå, at det, sparepartierne faktisk gør, er, at de frådser. Det at spare er jo en borgerdyd, og jeg betragter mig ikke som repræsentant for borgerdyderne. Men på den anden side vil jeg godt betragte mig som repræsentant for mådehold, både på den ene og den anden måde, og jeg vil påstå, at sparepartierne frådser. Hver eneste dag frådser de med de dyrebareste af de ressourcer, vi har, nemlig menneskene.

I dag til morgen hørte vi i radioavisen, at tusinder er holdt op med at studere for at gå på bistandskontoret for at hente hjælp, fordi de ikke kunne leve af uddannelsesstøtten. Er det ikke frådseri med menneskelige ressourcer? Er det ikke frådseri, at unge mennesker ikke kan få uddannelse, fordi de ikke har råd til det, og ikke kan få arbejde, fordi samfundet ikke skaffer dem arbejde? Er det ikke frådseri at kaste voksne mennesker, mænd og kvinder, hjem, når vi ved, at der er brug for dem ude? Vi ved, at der bl. a. i hele den offentlige sektor er brug for dygtige mænd og kvinder, uddannede og uuddannede, der kunne gøre et stykke arbejde til gavn for de mennesker, der har brug for den arbejdskraft. Det kalder jeg frådseri, og det afskaffer vi ikke med denne talmagi herinde.

Men også penge frådses der med. Finanslovforslaget, som står foran sin vedtagelse, frådser med penge til en unyttig oprustning, frådser med penge til et overbureaukratiseret EF, frådser med penge ved, at man ikke griber ind

over for den spekulation i jord og fast ejendom og andre arbejdsfrie indkomster, som hver eneste dag foregår lige for næsen af os. Nej, det er de andre, der skal spare, det er de offentlige udgifter, der skal spares på, og det er den almindelige lønarbejder, der skal spare. Samtidig med at dette finanslovsforslag står foran sin vedtagelse, har vi jo set et par af ministrene optræde bedre end nogen forligsmand for også at få de almindelige lønarbejdere til at holde igen.

Vi er fra SFs side klar over, at dette frådseri, som jeg vil kalde det, er indbygget i systemet. Det er indbygget i selve det kapitalistiske samfundssystem, der producerer og laver finanslove for ikke at beskære den profit, der tilfalder dem, der ejer produktionsmidlerne, og ikke dem, der producerer. Vi er klar over, at dette system ikke kan ændres ved hjælp af en finanslov. Det kan kun ændres, hvis alle de almindelige lønarbejdere ude omkring selv stiller krav om at få kursen lagt om, selv stiller krav om, at de, der udfører arbejdet, også skal være dem, der forvalter det, og også skal være dem, der får overskuddet og får ret til at fordele det på den måde, som de synes er den rigtige.

Den opfattelse, jeg som repræsentant for socialistisk folkeparti har efter de netop overståede afstemninger om ændringsforslagene til finanslovsforslaget, er, at der til trods for at vi må betragte dette folketing som statens repræsentant, som statens beskytter af systemet, alligevel er forskelle i den måde, partierne forvalter finansloven og dermed nedskæringerne og dermed frådseriet på. Den konservative ordfører, hr. Hagen Hagensen, sagde i går, at den måde, man stillede ændringsforslag på, også viste, i hvilken retning partiernes ideologi gik, og det er jo rigtigt. Derfor har jeg naturligvis også fulgt ændringsforslagene med interesse.

De siger mig, at på den ene side har vi altså fremskridtspartiet, der er udtryk for den mest vilde, mest uhæmmede liberalistiske indstilling til et samfund, og som vil, at det, der skal styre Danmark, er alles kamp mod alle, og vi ved alle sammen, hvem det er, det går ud over. Når der lukkes op for jungleloven, så ved vi, at det bliver de svageste, der taber.

På den anden side har vi også fra de andre borgerlige partier, fra de konservative, fra venstre og også fra retsforbundet, fået så mange forslag til afstemning, at vi helt klart og tydeligt ser, at det, man vil fra disse partiers side, er at føre landet tilbage til en mere liberalistisk

[Ebba Strange.]

samfundsform, hvor det i højere grad er de stærke, der får magten.

Som jeg sagde før, må vi i et land som Danmark betragte statsapparatet og folketinget som kapitalens beskyttere, men inden for denne ramme er der forskelle, og disse forskelle kommer til udtryk ved en finanslovfstemning.

Vi har – som jeg også sagde i går – efter at valget var overstået, et par gange nævnt, at der nu var kommet et nyt flertal i folketinget. Jeg har med interesse i dag læst hr. Ib Christensens column i Information, hvor han skriver noget om, at nu må vi snart se at få taget fat på jordpolitikken og på spekulationerne i jord og fast ejendom. Det vil vi stadig væk gerne, men vi er bekymrede over at se, at retsforbundet kombinerer denne efter vores mening rimelige jordpolitik med en meget restriktiv kulturpolitik og uddannelsespolitik ved at deltage i nedskæringerne på de områder, der for os er helt afgørende.

Vi har fra SFs side peget på en socialdemokratisk regering. Efter det vi har oplevet her i går og i dag, ønsker vi ikke, at denne opgave skal overtages af de partier, der sidder til højre i salen. Vi kan ikke gå ind for det finanslovsforslag, vi har til afstemning, for vi har vendt os imod både septemberforlig, augustforlig og februarforlig, men som sagt ønsker vi ikke, at det er højre side i salen, der skal overtage styret her i folketinget. Derfor vil vi undlade at stemme om det finanslovsforslag, der foreligger.

Freddy Madsen (DKP):

Vi bemærkede under åbningsdebatten, at statsministeren lagde megen vægt på, at samarbejdet mellem partier skal være baseret på en helhed, og han udtrykte det, som det er bekendt, ved, at man må tage det sure med det søde.

Nu har vi altså været igennem en række afstemninger om ændringsforslag til finanslovsforslaget, og dér har vi mærket os, at på nogle områder har regeringens forligspartnere ment, at de måtte have særstandpunkter, og har fremsat ændringsforslag, der vel i kroner og øre ikke betyder så forfærdelig meget, men som i deres principielle holdning til spørgsmålet om udviklingshjælp, om en række kulturforanstaltninger osv. dog har en afgørende principiel baggrund.

Derfor er det også rimeligt på dette grundlag at spørge: er helheden nu brudt? Kan man nu ikke længere regne med, at der eksisterer en helhed på dette område? Det er naturligvis ikke de store ting, men det er dog alligevel de store ting, fordi det samarbejde, som augustforligspartierne er udtryk for, på en række områder har forårsaget en række ulykker, som vi af mange gode grunde er modstandere af. Også på baggrund af, hvad der gik forud for folketingsvalget, med de mange gange, hvor hr. Jens Møller og hr. Brusvang har optrådt provokerende over for samarbejdet, må det være rimeligt at spørge: hvor lang tid vil det store arbejderparti fortsætte med at lade sig spille på næsen af disse små borgerlige partier? Det er et relevant spørgsmål, set først og fremmest i relation til de vælgere, der afgav deres stemmer på socialdemokratiet.

Ellers rejser afstemningerne om ændringsforslagene en lang række andre interessante problemer. Vi kan nok en gang konstatere, at vi har fået en finanslov med et underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet på omkring 10 mia kr. Det anser vi ikke for nogen ulykke. På de givne betingelser må vi erkende, at den forbrugsudvidelse, som det er udtryk for, er en nødvendig foranstaltning i en tid med stor arbejdsløshed.

Vi finder det heller ikke uforståeligt, at regeringen, der jo klart accepterer at måtte udøve sin virksomhed med accept af den kapitalistiske markedøkonomi, mener, at man må gøre forsøg på at inddrage den likviditet, der på den måde pumpes ud i samfundet. Hidtil har finansministeren søgt at løse problemet ved udstedelse af de kortfristede statslånsbeviser til høj rente, som har tjent det dobbelte formål at give ledig kapital et tilfredsstillende afkast og hindre, at det blev til et tryk og spekulation imod kronen.

Men det er jo ingen hemmelighed, at der står megen strid om, hvorvidt denne fremgangsmåde er gangbar i det lange løb. Dér har nationalbankdirektørens åbenmundethed jo bidraget til, at der er kommet diskussion om disse ting. Man har naturligvis forsøgt at tilsløre hans udtalelser, når han har sagt, at man i den videre udvikling må foretrække en finanspolitisk stramning for at give mulighed for en pengepolitisk lempelse. Det er blevet sagt, at han ikke mente, at det var sådan en helt aktuel politik, det var på lidt længere sigt.

[Freddy Madsen.]

Men det har været meget, meget svært at få at vide, hvad den lange sigt var, om det var nogle uger, nogle måneder eller nogle år, der var tale om. Det vil sige, at det, der er talt for, var, at der enten skulle være langt mere omfattende besparelser på finansloven eller øgede skatter eller afgifter. De partier, som har talt for de øgede besparelser, har ikke haft held til det ved afstemningerne.

Tilbage står så det spørgsmål, om vi i kølvandet på denne vedtagelse af finanslovsforslaget inden for en overskuelig periode må forvente nye skatter eller afgifter. Dette spørgsmål er særlig aktuelt, fordi arbejdsmarkedets parter just nu har et mæglingforslag til afgørelse, og de har et berettiget krav, ikke mindst fra arbejderside, på at få at vide, om de planer, som nogle har om en momsforhøjelse inden for de nærmeste uger eller måneder, også kommer til at slå til.

Der er ingen tvivl om den hensigt, som de borgerlige partier her i salen har. Når man ser de udtalelser, hr. Christophersen har givet til Politiken i går, går de jo klart i retning af, at nu må der en stramning til. Det samme bliver jo meget klart udtrykt af hr. Brusvang, der rent ud siger, at nu må vi have en momsforhøjelse. Men finansministeren ved jo nu i fuldt omfang, hvad der er sket også igennem vedtagelsen af de ændringsforslag, som han har fået gennemført nu. Derfor vil jeg gerne have et helt klart svar fra finansministeren: vil han herfra afgive en erklæring om, at man i det kommende år, sådan som det har været forudsætningen både i de løfter, man har afgivet til arbejdsmarkedet, og i det finanslovsforslag, der nu skal vedtages, ikke vil gennemføre nye afgiftsforhøjelser eller en ny momsforhøjelse? Jeg føler mig overbevist om, at det svar, som her afgives, vil være af overordentlig interesse for de arbejdere, der nu afgiver deres stemme om mæglingforslaget.

En anden af de sider, som har overordentlig interesse også nu, er spørgsmålet om den såkaldte indkomstpolitik. Hr. Erling Olsen sagde i sin tale, at denne indkomstpolitik må føres videre. Sandheden er jo også, at når det drejer sig om arbejderne, tjenestemændene og funktionærerne, har det ikke manglet på handlekraft hos regeringen og folketingsflertallet, som nu trækker løsninger ned over hovedet på dem, løsninger, der har til formål at indskrænke de-

res indkomster til de 2 pct. eller til de 6 pct., som der er tale om.

Hr. Erling Olsen sagde, at det naturligvis også måtte gælde andre befolkningsgrupper, men det var, ligesom der hos hr. Erling Olsen manglede nogle anvisninger på, hvordan det skulle gøres. Der blev talt lidt om en stramning af pris- og avanceloven, og vi ved alle, hvor ringe virkning det har. Det gamle og efterhånden lidt luftige spørgsmål, der hedder ØD, blev også trukket frem i arenaen og luftet en gang, men ellers var der jo ikke noget. Det, der er helt afgørende, er, om regeringen virkelig vil gribe ind over for de øvrige grupper i samfundet, som selv under krisen har beriget sig.

Det er spørgsmålet, om man vil gribe ind imod spekulationen i jord og fast ejendom. Det er spørgsmålet, om man vil beskære de fortjenester, der opnås af de store foretagender. Det er der jo brug for. Jeg står her med et tilfældigt udpluk af 10 store foretagender, der indtil nu har opgivet deres regnskabsmæssige resultater for 1976. De repræsenterer forskellige brancher, men selv i det udprægede kriseår 1976 har profitten været helt i top. Det drejer sig om ØK, Texaco, Thrige-Titan, Novo, NKT, Faxe Kalkbrud, DLG, Det Danske Mælke-Compagni, Hastrup's Fabrikker og Carl Aller. Disse selskaber har haft en stigning i nettooverskuddet fra 255 mill. kr. i 1975 til 490 mill. kr. i 1976, eller næsten en fordobling. Det er disse erhverv, man taler så kærligt om. Det er om dem, man hævder, at hvis man bare ville lette deres kår, så ville det også gavne beskæftigelsen.

Lad mig nævne et enkelt eksempel. Olieselskabet Texaco havde i 1976 et faktureret salg på over 2 mia. kr. og et nettoresultat på 25 mill. kr. Det betaler overhovedet ingen skat til den danske stat. Men i 1976 har Texaco samtidig afskediget 125 medarbejdere eller 14 pct. Alligevel kommer hr. Christophersen og hr. Hagen Hagensen og forklarer os, at bare vi ville gavne de selskaber, så ville vi også lette på beskæftigelsesproblemet. Det passer jo bare ikke. Spørgsmålet for os er derfor, om regeringen deler de anskuelser, som her kommer til udtryk fra de borgerlige partier, eller om man endelig vil gøre noget for at gribe ind over for de profitere, der her opnås. Det er det, som nu interesserer i den foreliggende situation.

Med beklagelse må vi konstatere, at den finanslov, der nu bliver resultatet, på ingen måde

[Freddy Madsen.]

har løst de alvorlige og dybtgående problemer, som vi står over for. Arbejdsløsheden vil fortsætte uhindret, medmindre der tages nye skridt. Det er på den baggrund, vi har stillet vores ændringsforslag. Det er på den baggrund, vi har taget stilling til de ændringsforslag, som andre partier har stillet. Det er også på den baggrund, vi må anbefale, at man stemmer imod finanslovsforslaget.

(Kort bemærkning).

Melchior (CD):

For at der ikke skal danne sig nogen myter, er jeg nødt til at berigtige det af hr. Freddy Madsen sagte, nemlig at hr. Brusvang skulle have udtalt, at CD ønsker en momsforhøjelse. Det har han ikke udtalt. Når fortrykket kommer, vil hr. Freddy Madsen kunne se, at han har sagt til finansministeren, at hvis udviklingen skulle blive af en sådan art, at der bliver behov for en finanspolitisk stramning, så vil han finde CD parat til at støtte den politik, han da vil være nødt til at føre, og at CD i så fald vil foretrække en momsforhøjelse, fordi dette er det indenrigspolitisk mest neutrale og det eksportmæssigt set mindst risikable.

(Kort bemærkning).

Freddy Madsen (DKP):

Det ville være meget rart at få at vide, hvad det er for nogle forudsætninger, CD mener der skal til for, at man skal have den momsforhøjelse. Kendsgerningen er jo, at hr. Christophersen – og det er måske i denne situation ulige mere interessant – åbent siger, at der nu er brug for en finanspolitisk stramning. Men det vil da i hvert fald interessere, hvis centrum-demokraterne ikke mener, at hr. Christophersen har ret på det punkt.

Grethe Philip (RV):

Den økonomiske situation tegner sig stadig gråt i gråt. Et enkelt lyspunkt er prisudviklingen med de meget små prisstigninger, men ellers er det jo stadig nok så dystert: en meget høj arbejdsløshed, som ikke ser ud til at kunne nedbringes foreløbig, stigende underskud på betalingsbalancen og et højt renteniveau med snærende udlånsloft i pengeinstitutterne.

Overenskomsterne er ikke i havn endnu, men vi har vel lov til at forvente, at der opnås et forlig. Forhandlingerne har været baseret på folketingets henstilling efter augustforliget, dels

om en ramme på 2 pct. lønstigning pr. år plus dyrtidsregulering, dels om, at de lavestlønnede skal tilgodeses særligt inden for den givne ramme. Jeg henholder mig til statsministerens udsagn om, at denne ramme holdes i det mæglingsforslag, der nu går til afstemning. Om det viser sig at holde stik, vil jo tiden vise, og dér er det navnlig lønglidningen, som bliver afgørende, eller for at være mere korrekt: den del af lønglidningen, der ikke skyldes produktivitetstigning, men som er ren lønafsmitning. Jeg vil meget stærkt henstille til parterne på arbejdsmarkedet, at de vil være tilbageholdende med en sådan lønafsmitning.

Det er naturligvis overordentlig glædeligt, at det nu ser ud til, at vi undgår en arbejdsstandsning. Jeg synes også, at det herfra skal siges, at det er meget glædeligt, at vi har fået løftet lønnen for de lavestlønnede gennem en garantiløn, og jeg siger det også med henblik på de mange kvinder, vi har netop i de lavtlønnedes grupper. Det vil være med til at give en udligning imellem mands- og kvindeløn.

Det ser ud til, at vi varigt må indstille os på, at reallønsvæksten bliver meget beskeden. Jeg tror ikke, der kan være tvivl om, at vi samtidig må acceptere visse fortjenester i erhvervslivet for at sikre nyt initiativ og investeringer, men så er det også nødvendigt, at vi udvider medarbejderindflydelsen, og at der gives en bredere fordeling af ejerforholdet til de i virksomhederne indtjente værdier. Hr. Erling Olsen var inde på noget af det samme, og jeg er ganske enig i, at her ligger der en problemstilling, som vi må tage op.

Jeg mener, at vi må komme væk fra denne fastlåsning i bestemte forslag, der har været fremme, og som har vist sig ikke at kunne gennemføres. Jeg finder, at det kunne være ønskeligt, om der blev nedsat et udvalg, hvor arbejdsgivere og lønmodtagere gik sammen og drøftede, hvordan man kunne komme igennem i denne problemstilling. Jeg så gerne, at et sådant udvalg blev nedsat under regeringens ledelse.

Det er en værdifuld nydannelse, at arbejdsmarkedets parter i en konkret forhandlingssituation har fulgt en henstilling om en bestemt lønramme fra folketinget og derefter inden for rammen har fastlagt fordelingen på forskellige lønindkomster.

Fra det radikale venstres side har vi tidligt og ofte peget på nødvendigheden af en samordning i den økonomiske politik. Det har vist

[Grethe Philip.]

sig vanskeligt at få lønpolitikken ind i denne samordning, men det bliver mere og mere nødvendigt, efterhånden som den helt overvejende del af alle lønninger, af sociale pensioner, dagpenge m. v. er direkte afhængige af organisationernes lønftaler. Dermed får organisationerne en meget stor magt over beskæftigelsesgraden. I et demokratisk samfund er organisationsvælde ikke acceptabelt. Et nært samarbejde mellem folketing og arbejdsmarkedets parter om lønniveauet bliver derfor stadig mere påkrævet.

Statsbudgettet viser et meget stort underskud. Det er næppe i sig selv så betænkeligt i denne situation, men samtidig er der et stort underskud på betalingsbalancen, og det er her, den store fare ligger. Det står klart, at vi ikke år efter år kan forøge vor udenlandske gæld. Den gør hele vor økonomi overordentlig sårbar over for en international valutakrise, og den bevirker også, at vi hele tiden må lægge vores renteniveau over det internationale niveau. Det er jo i virkeligheden en paradoksal situation, vi er inde i, at vi af hensyn til omkostningsniveau og konkurrenceevne ønsker os en lav rente og omvendt af hensyn til valutaen, der i vores øjeblikkelige situation må være et overordnet hensyn, tvinges til at køre med en høj rente. Den eneste vej ud af dette dilemma er at holde igen på det forbrug, der koster valuta, og lede arbejdskraften over i de erhvervsområder, der sparer valuta.

Hovedinteressen i øjeblikket må nødvendigvis ligge omkring arbejdsløsheden. Det er det altoverskyggende problem. Man bør skelne mere, end jeg synes det ofte sker i debatten, imellem, hvad vi skal stile imod på lang sigt, og hvad der er klogt og rigtigt på kort sigt. Vi har haft en del interessante indlæg både i pressen og i fagbladene, og jeg håber, at mange vil læse departementschef Erik Ib Schmidts artikel i Provinsbankens Temablad i februar 1977, hvor han meget stærkt siger, at den situation, vi er inde i med en stor arbejdsløshed, ikke er en uafvendelig naturkatastrofe, men noget, som vi selv kan sætte ind over for. Det bør være grundholdningen herinde, at arbejdsløsheden ikke er en permanent foreteelse, som vi ikke kan gøre noget imod.

Men samtidig har vi også den korte sigt, hvor vi må erkende, at vi vil have arbejdsløshed i nogle år fremover. Vi har fra det radikale ven-

stres side gang på gang specielt peget på, at man måtte gøre en indsats over for ungdomsarbejdsløsheden, og vi har for nylig rettet henvendelse til statsministeren om en drøftelse af det. Vi ønsker, at der skal komme en konference i gang, hvor vi bl. a. kan høre, hvad kommunerne mener man kan sætte ind med over for ungdomsarbejdsløsheden. Det er vores indtryk, at der er mange regler, både af mere organisationsmæssig art og i lovgivning og administration, der vanskeliggør, at vi får de unge i gang med et fornuftigt arbejde, sådan som de selv gerne vil.

Men der er jo også et arbejdsløshedsproblem for andre grupper i samfundet, som ikke kan henregnes til de unge. Der har været en lang række meget interessante forslag fremme om, hvordan man kunne sprede beskæftigelsen ud over flere, og jeg vil her specielt fremhæve den artikel, der var i går i Politiken af konsulent, dr. polit. Inge Thygesen. Hun er særlig inde på tankerne om, at man skulle overveje frivillige ordninger, hvor man gav tilbud om orlov med arbejdsløshedsunderstøttelse, hvis der var tale om, at de pågældende ønskede at varetage særlig anerkendte formål. Jeg har med særlig interesse set forslaget om at give mulighed for orlov med ret til arbejdsløshedsunderstøttelse til forældre med småbørn på 1, 2 eller 3 år. Inge Thygesen foreslår det som en forsøgsordning. Jeg synes, man her er inde på nogle tanker, der er overordentlig værdifulde, og som jo ligger tæt på det, vi af sociale hensyn har været inde på om en stærkt udvidet barselorlov.

Jeg håber, at regeringen vil være åben over for nogle af disse tanker, der kommer frem fra forskelligt hold, og hvor jo også et af socialdemokratiets egne folketingsmedlemmer har været med i forslagene. Jeg tænker på fru Inge Fischer Møllers forslag, som jeg ikke helt kan slutte op om. Men hun er jo alligevel inde på at bryde denne mur, vi ellers har haft, hvor det har været så vanskeligt at få spredt beskæftigelsen ud over flere. Jeg håber som sagt, at der vil komme nogle initiativer i den retning, og at det er noget, der meget snart vil blive taget op til drøftelse.

Finanslovsforslaget, som det nu foreligger til afstemning, løser ikke de store problemer, vi står over for, men vi føler i det radikale venstre, at det er et skridt i den rigtige retning, og derfor agter vi at stemme for det.

Formanden:

Jeg gør opmærksom på, at det er min hensigt at lade foretage afstemning over finanslovforslagets endelige vedtagelse umiddelbart efter denne forhandlings afslutning, altså inden boligforslagene sættes til forhandling. Forinden bliver der en pause.

Honoré (KrF):

I mange år har Danmark levet over evne. Det mest ubestikkelige varsel herpå er vores voksende udlandsgæld, men også arbejdsløshedens størrelse og vore forringede muligheder for at bekæmpe den er udtryk for, at vi er en dybt forgældet nation.

Hvem bærer så skylden for det? Ja, det gør vi selv, vore egne krav, vore organisationers krav om stadige forbedringer af den enkeltes levestandard og af samfundets velfærdsforanstaltninger, uden at denne forbedring er begrundet i en øget arbejdsindsats af tilsvarende omfang. Vi er efterhånden blevet overordentlig forkælede.

Kristeligt folkeparti kan ikke acceptere, at vi fortsætter med at forgælde os. Vi mener, det er på tide, at de ansvarlige kræfter samler sig om en politik, der i første række forbedrer betalingsbalancen og afskaffer vor udlandsgæld og i anden række som en konsekvens heraf skaber et varigt grundlag for en forbedret beskæftigelse. De to vigtigste midler til det, hvoraf ingen kan undværes, er indkomspolitikken og finanspolitikken.

De ændringsforslag, vi har set fra henholdsvis fremskridtspartiet og fra DKP og andre venstrefløjspartier for nogle forslags vedkommende, viser, at de to grupper af partier har den fejlagtige opfattelse, at man kan nøjes med finanspolitiske foranstaltninger over for de fundamentale nationaløkonomiske problemer. Begge grupper af partier – det gælder i øvrigt også Danmarks retsforbund – er modstandere af indkomspolitik.

Tager vi fremskridtspartiet, så vil deres nedskæringspolitik øge arbejdsløsheden enormt, og den voldsomme forøgelse af den private købekraft må tillige betragtes som en alvorlig trussel imod beskæftigelsen. Fremskridtspartiets økonomiske politik duer ikke, fordi den kun opererer med, og opererer fejlagtigt med, ét middel, nemlig finanspolitik.

Også venstrefløjpartierne vil nøjes med finanspolitikken. DKP og venstrefløjen har opgivet at gøre noget ved betalingsbalancen.

DKP vil således nedsætte momsen, men derigennem øger man købekraften og importen. Man vil forbedre beskæftigelsen, ikke gennem indkomspolitik, men gennem beskæftigelsesarbejder til ekstra 810 mill. kr. Derigennem belaster man jo betalingsbalancen yderligere. Når man samtidig bekæmper indkomspolitikken, vil det jo svække konkurrenceevnen, og når beskæftigelsen ikke længere kan finansieres gennem udlandslån om nogle år, så får vi en kolossal arbejdsløshed, hvis venstrefløjens økonomiske politik blev gennemført.

Det, der skal til, er en kombination af indkomspolitik og finanspolitik, idet vi fastholder det overordnede mål, nemlig betalingsbalancehensynet, som betingelse for en varig bedring af beskæftigelsen. Det vil sige, at man må undgå voldsomme nedskæringer som dem, fremskridtspartiet står for, der skaber en alt for stor arbejdsløshed. Der må igangsættes beskæftigelsesarbejder, navnlig med valutabesparende effekt, det vil først og fremmest sige inden for energibesparelser, sådan som de ændringsforslag går ud på, som man er blevet enige om i kredsen af partier omkring augustforliget.

Men vi kommer ikke uden om en fortsat finanspolitisk stramning. Det store kasseunderskud hænger sammen med vort overforbrug og vor voksende udlandsgæld, og det kan ikke blive ved at gå. Dertil kommer, at jo slappere indkomspolitikken bliver, jo strammere må desværre finanspolitikken blive. Hvis vi ved samvirke fra arbejdsmarkedets parter kan gennemføre både en stram indkomspolitik og en stram finanspolitik, så kan der skabes baggrund for en nedsættelse af renten til gavn for erhvervslivets omkostningsniveau.

Denne finanslov er altså en del af det svar, der må gives på landets økonomiske vanskeligheder. Er dette svar tilstrækkeligt? Det vil man næppe kunne sige, men det er udtryk for, at man har taget problemerne alvorligt. Kristeligt folkeparti agter som konsekvens heraf at stemme for finanslovsforlaget.

Hjortlund Christensen (DR):

Til fru Ebba Strange vil jeg gerne sige, at det glæder mig, at vi på det jordpolitiske område er enige, og vi er til tjeneste med et samarbejde heromkring.

I øvrigt vil jeg til fru Ebba Strange gerne sige, at vi ikke forstår den kritik af vor kulturpolitiske linje. Vi har lagt en linje, som vi me-

[Hjortlund Christensen.]

ner er økonomisk og politisk forsvarlig, og den skal også gerne være retfærdig, og det er det, retsforbundet står for. Kultur er ikke noget, der alene skabes ved tilskud, den gror ikke ud af dette hus alene, men i befolkningen.

Vi vil stemme for finanslovsforslaget, dog med nogen bekymring, men vi kan som bekendt ikke lukke butikken i morgen.

Det er retsforbundets målsætning at medvirke til at skelne skarpt imellem, hvad der er statens opgaver, og hvad der er privatlivets og erhvervslivets opgaver. Vi skal have afskaffet arbejdsløsheden, den kan vi simpelt hen ikke være bekendt. Der må være nogle problemer i den økonomiske situation, der løses forkert. Der er mursten nok, der er murere nok; der er nok, der har brug for boliger. Vi skal have renten, der har Europarekord, ned. Det må være en målsætning for folketinget at løse dette problem. Vi skal have vor udlandsgæld betalt. Alene renterne af vor udlandsgæld koster 1.400 mill. kr. om året, og det tilsvarende en årlig arbejdsløn til 20.000 arbejdspladser.

Vi skal have skattesnyderiet og spekulationen ud af dansk politik. Det er folketingets ansvar og opgave at stille tingene således op, at befolkningen får tillid til folketinget og sig selv. Det er retsforbundets opfattelse, at der skal nytænkning til, en reformpolitik, der stiller tingene på plads, så alle føler lyst til at gøre en indsats. Det vil retsforbundet gerne indbyde til samarbejde om. Vi ved, at det haster.

Til slut vil jeg gerne bede finansministeren erindre de gamle, sande ord, at når jordrenten stiger, så falder arbejdsløn og kapitalrente.

Wilhelm (VS):

Finansloven viser nok mere end nogen anden enkeltlov, hvilken rolle staten spiller under kapitalismen. Staten er ikke nogen neutral instans, der glatter ud og omfordeler ud fra en eller anden overordnet retfærdighedsforstilling. Staten har én opgave fremfor nogen anden, og det er at bevare og stabilisere det kapitalistiske samfund.

Den socialdemokratiske ordfører, hr. Erling Olsen, var i går inde i lidt af en polemik med disse synspunkter, troede han, idet han sagde, at staten ikke kun er et redskab for kapitalen, den er også et redskab for flertallet her i folketinget. Det var vistnok en slags diskussion med os, han forsøgte at føre dér, men den er helt ved siden af, det har vi aldrig bestridt, det er

en misforståelse. Selvfølgelig er det da rigtigt, det har vi aldrig benægtet, tværtimod. Det følger ganske enkelt af, at folketinget også er en del af denne stat, og at folketingsflertallet naturligvis optræder som redskab for kapitalen. Udtrykket »den nødvendige politik«, som statsministeren i øvrigt har tilegnet sig, overtaget fra hr. Poul Hartling, er jo lige præcis udtrykket for, hvad der viser sig som nødvendigheden for socialdemokratiet og for andre, der vil administrere dette system som den simple nødvendighed, når kapitalen forlanger det.

Finanslovsforslaget skitserer, hvordan det kapitalistiske samfund kan humpe videre i det kommende år. Det er ligesom de foregående år et nedskæringsforslag, og det er vendt mod arbejderne.

Hovedpunktet i finanslovsforslaget er den udtrykkelige forudsætning om 130.000 arbejdsløse, hvilket man allerede ved første behandling endda vidste var for lidt. Dengang kunne man nogenlunde blive enige om, at kendsgerningerne i hvert fald sagde 145.000 arbejdsløse. Det var det, hr. Erling Olsen dengang, den 9. december, kaldte »den eneste ansvarlige beskæftigelsespolitik« og et andet sted i talen »den rette balance«. Det var dette finanslovsforslag med disse udtrykkelige forudsætninger vedrørende beskæftigelsen.

I øvrigt er forudsætningen med de 145.000 arbejdsløse forværret i mellemtiden. Det ved regeringen meget godt, og derfor har den ikke ændret udgifterne til arbejdsløshedsforsikring, til trods for at den kommer med sin februarplan med såkaldte beskæftigelsesforanstaltninger, der nok også vil sætte nogle i arbejde, men ikke engang så mange, at man kan mindske tallet på de 145.000, der i mellemtiden er forværret. Forudsætningerne dengang byggede bl. a. på OECD-prognoserne og -forudsigelserne. Allerede få dage efter at vi havde første behandling af finanslovsforslaget den 9. december, nedskrev OECD sine forventninger til udviklingen. Så er der gået 3 måneder, og nu har man yderligere nedskrevet sine forventninger til udviklingen. Lad mig bare nævne nogle hovedområder, hvor det er tilfældet.

Prisstigningerne i de to følgende år, inklusive inflation og afgifter, var dengang forudsat at skulle kunne holdes nede på 2¹/₂ pct. årligt. Det er simpelt hen fuldstændig til grin.

Hvad 1977 angår, har OECD nu senest sagt, at de for Danmarks vedkommende forventer prisstigninger på 9 pct. I den sidste rap-

[Wilhelm.]

port, vi så omkring første behandling af finansloven, sagde OECD 7 pct. Nu er de oppe på 9 pct. En anden forudsætning var »fortsat gunstige konjunkturer i Sverige«. Alle og enhver ved, at de er væk. OECD har jo også erkendt det. En tredje forudsætning var, at realforbrugt herhjemme ville stige med 1 pct. Det er bare umuligt, for hvis man holder indkomstrammen fra augustforliget, som man søger at tvinge folk til at holde, så er der tale om gennemsnitlige lønstigninger på højst 5½ pct., og heroverfor står altså OECDs forudsigelser om prisstigninger på 9 pct. i indeværende år. Det er i hvert fald en reallønsnedgang på mindst 3 pct. Endelig er væksten i det samlede OECD-område, som allerede dengang var nedskrevet, nu yderligere nedskrevet, ja, faktisk halveret for det europæiske OECDs vedkommende til ca. de 2 pct., jeg nævnte den 9. december, da vi havde første behandling af finanslovsforslaget i forrige samling.

Nu sælger man denne nedskæringspolitik under betegnelsen indkomstpolitik. Den egentlige rettesnor for finanslovsforslaget er og har hele tiden været augustforliget, og selv om forudsætningerne er væk – dengang ventede man et opsving, det er væk, der er ingen, der tør tale om det mere, OECD har klart og tydeligt erklæret, at det er væk – så fortsætter man. Man havde forestillinger om at eksportere sig ud af krisen. De forestillinger bør være væk. De var i og for sig også væk i finansministerens oversigt, der blev fremlagt omkring førstebehandlingen. Da sagde man udtrykkelig, at man ikke skulle vente, at man blev løftet ud af et internationalt opsving. Men alligevel kører man videre på – over indkomstpolitikken – at vi kan eksportere os ud af det. Det var det, som det økonomiske råd i december kaldte en kollektiv fejlbedømmelse.

Der er med de skiftende finanslove i de seneste mange år systematisk sket en hel del. Der har været dele i disse finansieringer af statens udgifter, som har været systematisk vigende. Det er selskabsskatterne, det er ejendomsskatterne, det er jordskatterne, det er kapitalvindingskatterne, og det er formueskatterne. Systematisk har disse poster på indtægtssiden været vigende, til trods for at kapitalophobningen er større end nogen sinde, og til trods for at hastigheden i kapitalophobningen er større end nogen sinde. Der har aldrig været så lille en andel af indtægterne, der blev hentet fra

disse områder, som der er nu. Der har aldrig været så stor en del af indtægterne, der blev hentet fra beskatning af almindelige lønindkomster, og der har aldrig været så store poster på en finanslov, der var direkte erhvervsstøtte, som vi har det nu.

Det er udviklingen, og det siger jeg uden moralsk forargelse, som andre måske ville lægge i det. Jeg siger det med den langt større styrke, det har, når man kan påpege, at det er en systematisk og en lovmæssig udvikling i det kapitalistiske samfund.

Nu kommer man med sit løsningskompleks, der hedder indkomstpolitik. Indkomstpolitikken gør ondt værre. Vi har siden første behandling af finanslovsforslaget set konkrete eksempler, idet Arbejdsgiverforeningens officielle statistikker viser reallønsnedgang for hele industriarbejderområdet de foregående 12 måneder på 1 pct. Så skulle indkomstpolitiske profeter jo glæde sig og sige: ja men det er i orden, for nu har vi øget konkurrenceevnen, og nu går det fint med beskæftigelsen. Men hvad ser vi? Det går værre og værre. De kan så sige: at det er kun på den korte sigt. Hertil må vi andre sige: ja, så er det altså foreløbig vist, at på kort sigt fungerer den ikke. Vi tror heller ikke på den på lang sigt. Der vil komme reallønsnedgang som før nævnt; 9 pct. prisstigninger her i landet forudser OECD i sine seneste overslag, og 5½ pct. lønstigninger prøver regeringen og forligspartierne at tvinge folk ned under.

Det er ikke et spørgsmål, om nogen agiterer for uro. Det kan siges sikkert som amen i kirken, at kampen for reallønnens opretholdelse vil rejse sig og vil forbitres i de kommende måneder. Det er helt uundgåeligt, når folk bliver trykket ned på den måde, som der her er lagt op til.

Det bliver ikke så meget ved overenskomstafstemningen, at det kommer til at ses. Der har LO-toppen jo accepteret augustforliget, som de vred og vendte sig noget imod i august. De accepterede en skitse, der indebærer en reallønsnedgang, og de har accepteret en nedbrydning af dyrtidsreguleringen. Det er det senere, der sker, der bliver det afgørende. Når man har mærket, at boligudgifterne ikke er begrænset til lønrammen, at lønrammen betyder reallønsnedgang, at man her har lavet en finansiering af brandsikringsordningen, som betyder – ifølge boligministeriets seneste

[Wilhelm.]

tal – at masser af familier, i størrelsesordenen 50.000, vil få lejestigninger på over 15 pct. alene på den konto, og at det især er de familier, der fik de højeste lejestigninger på grund af den omkostningsbestemte leje, så er det ikke svært at forudse reaktionerne.

Der er partier her, der i dag har gentaget, at man ikke kommer uden om finanspolitisk stramning, og derfor vil jeg ligesom hr. Freddy Madsen finde det helt afgørende, at finansministeren, økonomiministerens og gerne statsministeren erklærer, hvordan de forholder sig til det. Vil man her forud for afstemningen om mæglingsskitten klart og tydeligt sige, hvad man har tænkt sig med momsen, med andre afgifter, med taksterne og med indkomstskatte-trykket? Vil man klart erklære, at man i hvert fald i den overenskomstperiode, hvor man har påduttet folk den lønramme, ikke agter at øge trykket på nogen af disse afgørende områder – der jo bliver holdt uden for den almindelige dyrtidsregulering, som man i øvrigt også har ødelagt? Vil man komme med en tydelig erklæring om det? Det finder jeg er ganske afgørende at høre regeringens holdning til, og for den sags skyld også andre partier, der ikke har udtalt sig om det endnu.

Til sidst: vi stemmer naturligvis, som vi har gjort det tidligere, imod finanslovsforslaget.

Formanden:

Taletiden for andre medlemmer er 5 minutter i første omgang.

Maisted (FP):

I går brugte jeg 10 minutter til at gennemgå regeringens ændringsforslag, og jeg kritiserede dem skarpt – uimodsagt. Jeg ved ikke, om jeg deraf kan slutte, at når man ikke har beskæftiget sig med det, så er det, fordi man har givet mig ret. Jeg må altså fortsætte med finanslovsforslaget, som det nu foreligger.

Det vil betyde en forøgelse af skatter og afgifter, en fordyrelse af nybyggeriet, en arbejdsløshedsfremmende politik, en nettogældsætning til udlandet på ca. 40 mia kr. i dag, der vil blive fordoblet i løbet af 3 år.

En manglende energipolitik, hvoraf følger en forøgelse af vor olieimport, der forringer vores valutaforhold langt hurtigere, end de energibesparende foranstaltninger, som man har lagt op til, kan følge med til. Og tænk, hvis oliestaterne øger priserne endnu en gang med

400 pct. Så bliver Danmark hurtigt forvandlet til et fattigt land.

En statsstyring af erhvervslivet gennem tilskudsordninger, der kun giver mulighed for, at de økonomisk stærke kan overleve. Man kan vist roligt sige, at vil du i Danmark frem, så få tilskud.

En indkomstpolitik, der ikke omfatter de offentligt ansatte, som man rask væk giver det dobbelte i løn og derved sprænger enhver lønramme. En forøgelse af personalet til at administrere nedskæringer og restriktioner, der viser en forøgelse af bruttonationalproduktet, samtidig med at vi bliver fattigere. En udvidelse af de offentlige institutioner, der påfører de private firmaer en ublu konkurrence og dergennem bestemmer, hvem der får lov til at blive tilbage på det danske marked.

En forøgelse af erhvervslivets omkostninger, der forhindrer, at der skabes arbejdspladser, der indbringer fremmed valuta. En asocial politik, der forringer det sociale niveau dag for dag, fordi man hindrer, at der skabes produktionsdækning for de udgifter, man har på det sociale og sundhedsmæssige område.

Det bedste bevis på denne socialdemokratiske afmagt er uro på arbejdsmarkedet og 200.000 arbejdsløse på trods af statsministerens påstand om, at han var i stand til at afskaffe arbejdsløshed. Vi har jo alle lov til at håbe på et mirakel, som hr. Honoré åbenbart gør, når han kritiserer fremskridtspartiets politik og siger, at dette her, det er løsningen. Men socialdemokraterne gør dette håb mere og mere til en utopisk hypotese. De hårde kendsgerninger har allerede indhentet socialdemokraterne kort efter en stor valgsejr, der byggede på befolkningens frygt for en forringelse af de økonomiske og sociale levevilkår. Den danske befolkning er sandelig kommet fra asken i ilden.

Jørgen Jensen (DKP):

Selv om augustforligspartierne tilsyneladende ikke ønsker at diskutere følgerne af den politik, de har ført, så er der dog et par bemærkninger, jeg lige vil tage op først.

Hr. Brusvang talte om sociale ydelser til overenskomststridigt strejkende på Berlingske Tidende. Var det ikke mere rimeligt, at vi stillede os spørgsmålet: hvem er egentlig skyldig i det, der sker på Berlingske Tidende? Og når man taler om overenskomststridige strejker, var det så ikke rigtigt også at stille sig spørgs-

[Jørgen Jensen.]

målet: hvem er det, der har dikteret arbejderne på Berlingske Tidende de arbejdsforhold, de arbejder under i dag? Situationen på det grafiske område, som stærkest kommer til udtryk i konflikten på Berlingske Tidende, er følgevirkninger af de politiske overgreb, der er foretaget herinde i folketinget.

Dette at ville, som hr. Erling Olsen sagde, det betød overenskomstloven i 1975. Dette at ville, det betød septemberforlig, augustforlig og senest her i marts det pres, som blev lagt fra regeringens side for at sikre det mæglingforslag på bordet, som nu ligger der. Kravet om frie overenskomstforhandlinger er ikke alene et krav om at have bestemmelsesret over den direkte løn for den arbejdskraft, man vil sælge, det gælder også retten til at tilkæmpe sig indflydelse på tilrettelægning og fordeling af arbejdet. Det tror jeg også fru Grethe Philip skulle erindre sig, når hun siger, man meget stærkt henstiller til arbejdsmarkedets parter at vise mådehold.

Ja men hvordan er det egentlig, vi herinde har lovgivet over for arbejderklassen? Den tekniske udvikling og produktionsdelingen øger modsætningerne mellem arbejdere og arbejdsgivere, og skal de videnskabelige og tekniske fremskridt, der kommer, ikke alene betyde, at den øgede produktivitet afsætter sig i større profitter og arbejdsløshed for arbejderne, ja, så er det også nødvendigt, at fagbevægelsen får mulighed for at tilkæmpe sig indflydelse. Det er nødvendigt, at arbejderne får indflydelse både på deres egen arbejdssituation og på fordeling og tilrettelægning af arbejdet. Indgrebet i marts 1975 og de senere indgreb, jeg har nævnt, har forhindret en forhandlingsløsning af de problemer, som ligger ude på arbejdspladserne.

Derfor er det ikke alle, der har solskin i vente, som der blev sagt. Arbejdsløsheden er ikke faldende, men stigende. Og de arbejdsløse finder ikke, at det går udmærket, og at man har løst problemerne. Prisstigningerne, husleje-forhøjelserne og afgifterne vil også betyde, at de kampe, som man nu ser, og som vi så sidste efterår, vil udvikle sig yderligere i den kommende tid; det er simpelt hen en nødvendighed.

Når nogle i dag taler om indgreb fra pressens minister over for det, der sker på Berlingske Tidende, så er der vel egentlig det rig-

tige i det, at statsministeren er den uden for Det Berlingske Hus, som har det største ansvar for det, som er sket her, derved at han har sat sin underskrift på overenskomstloven i 1975 og på senere indgreb. Man skal erindre sig, at de grafiske arbejdere sagde nej til det mæglingforslag, der lå i 1973, fordi man ikke havde fået løst sine problemer. Man skal også erindre sig, at de grafiske arbejdere vendte sig mod den lov, som vi gennemførte i 1975. Den konflikt, som er på Det Berlingske Hus, skal og kan ikke løses ved nye overgreb eller indgreb. Vejen frem er frihed til de grafiske arbejdere til at forhandle overenskomster og aftaler på en sådan måde, at de kan godtages af de grafiske arbejder. Deres krav har hele tiden været overholdelse af hidtidige aftaler og garanti mod masseafskedigelser.

De politikere, der i den senere tid har været så ivrige efter at forsvare menneskerettigheder og frihedsbegreber i lande med et socialistisk økonomisk system, hvorledes er deres interesse egentlig for de arbejdsløses stilling herhjemme og deres forhold til menneskerettighederne? Hvordan er deres stilling til de overgreb, som finder sted over for frihedsrettigheder ved arbejdsretten? Dommen over Grafia, det grafiske fagblad, var et direkte angreb på pressefriheden, og retten til at deltage i den politiske debat søgte man samtidig at knægte – ikke ved at rejse sag mod en redaktør, som var ansvarlig, men ved at søge at fjerne det økonomiske grundlag for dette fagblad.

Eller tag fagforeninger, der bliver dømt, fordi de ikke forhindrer, at medlemmerne får sandheden at vide om, hvad der sker i det arbejdsretlige system. Som man siger i præmisserne: nok var det facts, der kom frem, men de kunne virke ophidsende i den givne situation.

Eller tag den demokratiske proces, man siger foregår i dag ved afstemningen om det mæglingforslag, som arbejdsministeren frempressede ved møder med arbejdsmarkedets parter. Radio, fjernsyn og presse lyver groft om det, der er i mæglingforslaget, og de lyver groft for at få arbejderne til at stemme ja. Det er jo ikke rigtigt, at der er lønforhøjelse til alle. Det er heller ikke rigtigt, som der blev sagt, at garantilønnen på 29 kr. betyder, at man virkelig har gennemført et mæglingforslag, som har solidaritet. Den statistik, som allerede er omtalt fra Arbejdsgiverforeningen, viser ty-

[Jørgen Jensen.]

deligt, at det er en meget lille del af arbejderklassen, som vil få noget ud af dette mæglingsforslag. Derfor er det også en del af »demokratiet«, når man herindefra lovgiver mod arbejderne, forhindrer dem i at forhandle deres løn- og arbejdsvilkår og så samtidig påtvinger dem et mæglingsforslag som det, der ligger her.

Tyroll (VS):

Jeg synes, der kan være anledning til at holde fast i, at det, der efterhånden er blevet socialdemokratiets mærkesag rundt omkring i fagbureaukratiet og altså også her i salen, er spørgsmålet om fastlæggelse af nogle indkomstpolitiske rammer i illusionerne om at få kapitalismen under kontrol. Vi har set, hvordan det allerede er besluttet, sådan set for nogle år siden, idet man fra LOs side – fra den øverste ledelse, man har jo fra socialdemokratiet kontrollen over det øverste bureaukati i fagbevægelsen – har sagt, at det skal være den indkomstpolitiske linje, der skal være sagen. Når dette forum siger det, ja, så mener man også, at det er hele fagbevægelsens sag, der dermed bliver udtrykt, uanset at man altså har måttet kaste sig ud i nogle aktiviteter for at nedgøre de aktiviteter, som arbejdspladserne har haft oppe at stå.

Vi har set, hvordan man fra socialdemokratiet i LOs top har sagt, at det tidspunkt, hvor der skal komme lønforbedringer, det er ved overenskomstforhandlingerne. Man skal modvirke – for dér har arbejdsgiverne været for bløde i knæene – at der opnås resultater imellem overenskomstforhandlingerne, og vi har da også set forskellige bestræbelser som følge heraf i retning af at få nedgjort de kampaktiviteter, der har været for at fastholde de løn- og arbejdsforhold, man har tilkæmpet sig. Vi har set, hvordan socialdemokrater rundt omkring i fagbevægelsen sågar har grebet til det middel at bruge eksklusionstrusler over for egne medlemmer i fagbevægelsen for at få stoppet deres aktiviteter, for at få stoppet deres muligheder for at modvirke den indkomstpolitiske linje, som man stadig væk fra socialdemokratiet hævder er hele fagbevægelsens.

Vi har også set, hvordan man fra socialdemokratiet bruger denne kombination, at man dels er placeret herinde i regeringsmagten, dels har kontrollen over fagbureaukratiet i LO, til at få gennemført en mere udvidet indkomstpolitisk linje, som det lå i augustforliget, og som

man altså samarbejder med borgerlige partier om.

Vi har set, hvordan man, når det drejer sig om den del, der hedder lønrammen i augustforliget, søger at køre den igennem på hårdhændet vis i forbindelse med overenskomstforhandlingerne. Vi har set, hvordan der er blevet foretaget frasortering i de enkelte forbund, efter at man har haft et møde i LOs repræsentantskab. Den øverste ledelse, hedder det sig – ja bevares, men den reflekterer ikke særlig meget af det, der foregår ude på de enkelte arbejdspladser. Man lagde op til, at det, der skulle være fagbevægelsens linje, var en overholdelse af augustforligets rammer, og dermed forpligtede forbundene i LO sig ved en enstemmig beslutning om at overholde denne ramme til at frasortere arbejdspladsernes krav. Det er jo også det, vi har set er sket. Vi har set, hvordan f. eks inden for Metalarbejderforbundet 7 af 8 distrikter som led i bekæmpelse af arbejdsløsheden har haft 35 timers kravet med, og hvordan man så fra forbundsledelsens side har frasorteret disse krav – altså før man overhovedet kom i forhandling om dem.

Det taler sit eget tydelige sprog til de enkelte medlemmer ude på arbejdspladserne om i højere grad at holde øje med, hvilken samlet politik det er socialdemokratiet står for i dansk fagbevægelse.

Dernæst kan man sige, at det er jo ikke alt, som man ligefrem vil sætte til afstemning. Andre ting i augustforliget har man forsøgt at køre igennem ad andre kanaler. Det drejer sig om det angreb på dyrtidsreguleringen, som man er ved at foretage her i folketinget for øjeblikket, og som der lige har været en afstemning om. Det drejer sig om, at de enkelte arbejdere nu skal til at finansiere deres egne dyrtidsportioner og lægge dem over til en højst foruroligende skæbne i ATP-fonden. Også her foretager man altså nogle direkte indgreb imod de krav, som har været fremme fra arbejdspladsernes side om forbedringer af dyrtidsreguleringen.

Der kunne påvises en lang række måder, hvorpå man i et topstyret bureaukati fra socialdemokratiets side forsøger at udøve sin kontrol over den danske fagbevægelse. Jeg mener, der er anledning til at opholde sig ved disse ting, og der er anledning til, at venstrefløjens indtager en mere markant holdning over for de linjer, der her kommer til udtryk, og at man finder ind i et enhedsarbejde for at få ændret

[Tyroll.]

og forøget aktiviteten imod denne kraftige autoritære holdning, som bliver kørt igennem i fagbevægelsens top, og den kraftige centralisme, som er under udvikling i fagbevægelsen.

Det er nødvendigt bl. a. at tage nogle opgør omkring de dyrtidsportioner, som man vil have puttet over i ATP-fonden; det drejer sig jo om, at man rent faktisk bliver frataget disse portioner senere hen i overenskomstforløbet. Men det er også et spørgsmål om i højere grad at få et opgør med den centralistiske linje, der er ved at køre igennem omkring overenskomstforhandlingerne, og altså i højere grad få styrket arbejdspladserne i kampen mod den indkomstpolitiske linje.

Kurt Hansen (VS):

Så har den socialdemokratiske regering fået sidste del af det arbejdsløshedsfremmende augustforlig i hus. Netop med det mæglingforslag, som der skal stemmes om i de nærmeste dage, har man simpelt hen fået sin indkomstpolitik til at lykkes ved hjælp af de borgerlige partier. Det mener vi er meget beklageligt, og hvad der er endnu mere beklageligt, er, at de udtalelser, der er faldet fra ministre og fra socialdemokratiske talere under finanslovdebatten her, jo ganske klart og tydeligt peger på, at indkomstpolitikken skal føres videre, at det er instrumentet til at stabilisere økonomien, til at få gang i hjulene igen, selv om vi klart og tydeligt uimodsagt har påvist, at augustforliget betød 30.000 flere arbejdsløse.

Vi ved, at med denne politik falder reallønnen. Vi ved, at folk skal betale mere for at bo. Huslejestigningerne udviser en himmelflugt, og der sker massive nedskæringer inden for det sociale område.

Nu har man i forbindelse med forhandlingen af overenskomsterne denne gang lagt det op, som om der var tale om noget, der i hvert fald lignede frie forhandlinger. Jeg synes, det er vigtigt at holde fast i det, som hr. Tyroll nævnte, nemlig at det allervæsentligste for at sikre, at de lavtlønnede ikke bliver kørt totalt bag af dansen i forbindelse med lønudviklingen, nemlig dyrtidsreguleringen, har man fra statslig side fuldstændig taget sig af at ordne. Den har ikke kunnet forhandles imellem arbejdsmarkedets parter. Det har man klart og tydeligt sat sig ud over ved at lave det forlig, som man lavede i august.

Men selv om man havde lagt det ud til en forhandling, så ville der jo reelt ikke være tale om frie forhandlinger. Det vil der ikke være, så længe der er en forligsinstitution, der, som det er udtrykt i forligsmandsloven, skal tage samfundsøkonomiske hensyn, dvs. at den naturligvis skal følge den økonomiske politik, som den til enhver tid siddende regering ønsker at føre. Derfor er det set ud fra VS' synspunkt i hvert fald fuldstændig ufatteligt, at SF for 1½ år siden stemmer for et forslag fremsat af VS, som går på at nedlægge forligsinstitutionen – dengang var det godt nok hr. Henning Philipsen, der var ordfører, men jeg har ikke indtryk af, at det var ham, der overhalede gruppen venstre om – og så kommer her i dag, når vi skal stemme om ændringsforslagene, og stemmer imod et ændringsforslag om at fratage forligsinstitutionen bevillingen. Jeg synes, SF skylder os en forklaring på det her.

Alt i alt er det mæglingforslag, som hundredtusinder af arbejdere skal ud at stemme om meget snart, meget kummerligt. Det er et utrolig kummerligt mæglingforslag. Hr. Jørgen Jensen nævnte ganske kort, at statistikken fra Dansk Arbejdsgiverforening klart og tydeligt viste, at det var meget, meget få, som ville få noget i forbindelse med den aftalte garantiløn på de 29 kr. Men herudover er det også værd at nævne, at med garantilønnen har man sikret, at der ikke vil ske lønforhøjelser for de lavtlønnede ud over de 29 kr. de næste to år. Det er jo reelt det, der er sikret ved at indføre sådan et begreb, som hedder garantiløn.

Derfor er vores forslag til de hundredtusinder af arbejdere i forbindelse med mæglingforslaget, at de gør det samme, som vi vil gøre med finansloven – der ligesom udtrykker den politiske side af sagen, mens mæglingforslaget drejer sig om den økonomiske side af sagen – og det er naturligvis at stemme nej. Det er ikke, fordi vi har de store forhåbninger om, at man kan gå uden om det udemokratiske overenskomsts system, vi har, og få et nej igennem, et nej, der bliver accepteret inden for systemets rammer, men for at være med til at skabe en opposition, der reelt kan tage kampen op mod indkomstpolitikken, kan holde fast i de krav og synspunkter, som arbejdspladserne og fagforeningerne formulerede for 10-11 måneder siden.

Det er ganske klart og tydeligt, at inden for det grafiske område, som hr. Jørgen Jensen gjorde en del ud af, vil man ikke få noget som

[Kurt Hansen.]

helst ud over den halve procent i øget ferie betaling, som er nævnt i mæglingsforslaget. Mer én ting er lige så sikker: når de grafiske arbejdere i København holder et fællesmøde i aften, så vil der blive udtalt et dundrende nej til dette mæglingsforslag. Det er ikke, fordi de grafiske arbejdere ikke vil være solidariske med de lavtlønnede, men det har ikke et klap at gøre med at være solidarisk, at man holder tilbage på den måde, som man har krævet inden for både metal og grafisk nu. De eneste, man på den måde er solidarisk med, er kapitaljerne, dem, der ejer virksomhederne, bestemt ikke med de lavtlønnede. De får ikke en eneste øre mere, fordi de grafiske arbejdere og metalarbejderne ikke får deres rimelige krav opfyldt.

Mølgaard (DR):

Jeg beklager meget, at vi i retsforbundet har givet fru Ebba Strange og hendes parti, SF, anledning til bekymringer. Jeg forstod på hr. Wilhjelm i går, at noget lignende har gjort sig gældende i VS. Her var forargelse måske nok et mere dækkende ord.

Pudsigt nok har jeg bl. a. igennem venstrepressen fra i dag og fra samtaler med fremskridtsfolk indtryk af, at også konservative partier er bekymrede eller forargede over retsforbundets politiske linje. Men det er nok på et noget andet grundlag. De bekymres over, at vi så mange steder kan stemme sammen med det, de kalder venstrepartierne, og vice versa, som det vist hedder på nyeuropæisk.

Fru Ebba Stranges bekymringer bekymrer mig, fordi jeg så nødig vil bekymre fru Ebba Strange, som jeg sætter stor pris på, og som jeg ærlig talt synes sammen med sit parti har rigeligt af bekymringer i forvejen. Fru Ebba Stranges bekymring går, så vidt jeg forstår, på retsforbundets kultur- og uddannelsespolitiske linje og måske også på vore socialpolitiske synspunkter. Oprigtig talt vil jeg gerne sige til fru Ebba Strange og andre bekymrede og forargede, at det både kan bekymre og forarge os i retsforbundet, at man ad tilskudsvejen, over skatterne og finansloven, vil yde tilskud til velbjærgede og dermed tilgodese særinteresser og fastlåse eller favorisere bestemte levemønstre eller kulturmønstre. Det er hverken fordomsfrit, socialt eller liberalt.

Vi har med vor stemmeafgivning i forbindelse med ændringsforslagene dokumenteret, at vi ikke vil være med til at gavne velbjærgede,

at vi bestemt ikke vil favorisere nogen særinteresser, at vi bestemt også er socialt bevidste på alle fronter, og at vi også er modstandere af enhver form for censur på kulturpolitikens område. Hele fløjen rundt, fra VS til fremskridtspartiet, konservative og venstre, i alle partier, kommer man til om ikke at forson sig med, så dog at leve med den kendsgerning, at retsforbundet er et liberalt og fordomsfrit parti, der er villigt til at samarbejde med og stemme sammen med andre partier, uanset hvor de er placeret, hvis vi ellers er enige med dem i synspunkterne.

Jeg vil gerne sige til hr. Wilhjelm, som er bange for stramminger på finanspolitikens område, og som efterlyser dokumentation fra regeringens side, at uden at vi er strammere i retsforbundet, så tror vi på behovet for finanspolitisk stramning. Men jeg vil gerne sammen med hr. Wilhjelm efterlyse dokumentation for, hvordan man tænker sig denne gennemført, hvis man vil gennemføre den. Jeg synes, der er grund til, så snart denne finanslov er i hus, at prøve at tage fat på, hvordan vi kan få skabt den nødvendige stramning finanspolitisk, uden at det virker socialt skævt. For det lader sig gøre, hr. Wilhjelm, at skabe den, uden at det virker socialt skævt, men jeg skal også gerne medgive hr. Wilhjelm, at faren for, at det ikke bliver gjort på en sådan måde, er indlysende.

Jeg vil endelig gerne i tilslutning til vor ordførers, hr. Hjortlund Christensens, udsagn om, at vi vil stemme for denne finanslov, og bemærkningen om, at vi ikke gør det uden bekymring, sige, at baggrunden for, at vi gør det, er, at vi ikke er tilhængere af anarki, det anarki, der ville være følgen, hvis finansloven forkastedes. Vi stemmer da for, også fordi vi ikke er så konservative som de konservative, når de konservative har besluttet sig til at være aller mest konservative, som vi har forstået at de havde det for et års tid siden.

Vi vil virke for, at der kommer en bedre finanslov næste år, men vi erkender, at vi ikke kan komme videre end dertil, hvor vi står nu, efter at disse ændringsforslag er gennemført. Vi tror, alt taget i betragtning, at vi får et mere socialt retfærdigt og rimeligt Danmark ved, at denne finanslov kommer i hus, og det vil vi medvirke til at den kommer.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.

Mødet udsat kl. 12.31.

Mødet genoptaget kl. 14.

Forhandlingen genoptoges.

Ole Henriksen (SF):

Som svar til hr. Kurt Hansen, som stillede spørgsmålstegn ved troværdigheden af SFs stilling i forbindelse med forlignsinstitutionen, vil jeg da gerne her præcisere vores stilling til forlignsinstitutionen. Vi kan ikke forestille os et samfund af den karakter, som vi har, hvor der ikke er en mulighed for mægling imellem arbejdsmarkedets parter.

Vi har derimod helt klart tidligere stillet forslag om, at de udemokratiske regler, der findes i forligsmændsloven, nemlig bestemmelserne om sammenkædning af grupperne inden for arbejdsmarkedet og kravet om 35 pct. nej-stemmer for forkastelse af et mæglingsforslag, bliver fjernet. Det betyder kort og godt, at vi går ind for en demokratisering af forlignsinstitutionen, idet vi dermed tilslutter os, at der fortsat skal være mulighed for opnåelse af forlig imellem arbejdsmarkedets parter.

Jeg forstår, at spørgsmålet rejses ud fra den mere filosofiske strid omkring begrebet »forhandling-mægling-aktion«, en passus, DKP har ført i marken. VS har, så vidt jeg har forstået, strammet udtrykket til kun at omfatte »forhandling og aktion«; vi mener altså ikke, at man skal udelade mæglingsmulighederne. Der er endda nogle, det har strammet det op til kun at sige »aktion«. Vi er altså indstillet på at bibeholde mæglingsmulighederne igennem forlignsinstitutionen, men vi ønsker at demokratisere den.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger i anledning af de afstemninger, vi havde i formiddags, specielt for så vidt angår retsforbundets afstemninger.

Der er ikke noget overraskende i, at Danmarks retsforbund stemmer imod en lang række bevillinger på det sociale og kulturelle område. Det er et udslag af partiets, skal vi sige lidt firkantede, gammelliberale synspunkter

om, at alting uden undtagelse trives bedst uden offentlig indblanding, og det må vi jo tage til efterretning, selv om det rent konkret øjeblikkeligt, hvis man fulgte disse forslag, uden tvivl ville betyde forringelser på både det sociale og det kulturelle område.

Det, jeg i særlig grad hæftede mig ved, var imidlertid retsforbundets afstemninger, når det drejede sig om bevillinger til det nordiske. Vi ved fra diskussionerne om vor markedspolitik, at retsforbundet jo stærkt er modstander af det europæiske samarbejde, som det giver sig udtryk i samarbejdet inden for EF. Vores overraskelse og vores skuffelse har været stor over, at retsforbundet, når det drejer sig om det nordiske samarbejde, tilsyneladende lige så konsekvent stemmer imod bevillinger til fornuftige foretagender på nordisk basis som f. eks. nordisk investeringsbank og nordisk kulturelt samarbejde. Vi har svært ved at se linjen i det, som her lægges op fra retsforbundets side, og vi er skuffede over, at det nordiske samarbejde ikke har en bedre fortaler i retsforbundet.

Finansministeren (Heinesen):

Lad mig indlede med at sige, at resultatet af de mange afstemninger om ændringsforslagene blev, som det var forudset af regeringen, og regeringen kan derfor acceptere finanslovsforslaget.

Inden den endelige afstemning over finanslovsforslaget for 1977-78 finder sted, skal jeg gøre nogle kommentarer til enkelte ordførerindlæg og til de ændringer, der er sket, siden jeg i november 1976 fremsatte det finanslovsforslag, der efter folketingsvalget fremsattes uændret her i tinget.

Jeg hæftede mig ved, at hr. Svend Andersen (Rosk. a.) mente, at finanslovsforslaget, sådan som det nu så ud, efter at der var stemt om ændringsforslagene, var helt fantasiløst, og det synes jeg hr. Svend Andersen (Rosk. a.) har meget ret i – og man skal ikke forbigå en lejlighed til at anerkende, når hr. Svend Andersen (Rosk. a.) har ret. Jeg synes, det er rigtigt, for så vidt som finanslovsforslaget ikke i mindste måde er præget af fremskridtspartiets fantasifulde forslag. I modsætning til fremskridtspartiets finanslov så indebærer den finanslov, som et stort flertal her i folketinget formentlig vil vedtage inden længe, ingen fordobling af arbejdsløsheden, ingen grundlovsbrud, ingen

[Finansministeren.]

brud på aftaler, ingen brud på internationale traktater, ingen fantasifulde indtægtsskøn, ingen fantasifulde udgiftsskøn og ingen afskaffelse af velfærdssamfundet. I den forstand er finansloven totalt blottet for fantasi, og det er ærlig talt også, hvad regeringen har lagt vægt på at den skulle være.

Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) havde også nogle meget fantasifulde forventninger til den økonomiske udvikling; dem skal jeg vende tilbage til.

Jeg vil dernæst gøre nogle bemærkninger til hr. Christophersen. Jeg kan naturligvis ikke blive uenig med hr. Christophersen om, at problemerne med ledigheden og betalingsbalancen er store, og at løsningsperioden, som hr. Christophersen sagde det, kan blive forholdsvis lang og meget besværlig. Jeg vil kun sige, at venstres forskellige ændringsforslag, herunder de forskellige nedskæringsforslag, jo ikke ville have ændret nævneværdigt på disse problemer. Arbejdsløsheden ville være blevet lidt større, og underskuddet ville være blevet lidt mindre.

Jeg forstod også, at hr. Christophersen selv erkendte, at heller ikke venstres forslag var tilstrækkelige. Det var i hvert fald ikke sikkert, at de var tilstrækkelige, men de var, som det blev sagt, et politisk udtryk, et politisk udtryk for en vilje til at bidrage til en forbedring af den økonomiske udvikling. Jeg vil ikke anfægte, at venstre har vist god vilje, men venstres forskellige forslag var altså ikke acceptable for regeringen.

Til hr. Freddy Madsen og hr. Wilhelm skal jeg sige, at regeringen har ingen som helst planer om en momsforhøjelse eller andre afgiftsforhøjelser. Det er et lidt besynderligt spørgsmål at stille her før afstemningen om finanslovsforslaget, hvilken finanspolitik og hvilken finanspolitisk stramning regeringen eventuelt kunne gå ind for. Det siger sig selv, at det finanslovsforslag, der bliver vedtaget om ikke så længe, er udtryk for den finanspolitik, som regeringen finder er den rigtige. En bombastisk erklæring om, at vi ikke i det næste år vil ændre finanspolitikken overhovedet, kan hverken hr. Freddy Madsen eller hr. Wilhelm selvfølgelig få, og det ved de jo også begge to meget godt. Den økonomiske udvikling ligger ikke fast, den økonomiske situation er ikke uforanderlig, og derfor kan finanspolitikken selvfølgelig heller ikke være det. Udefra kommende og uforudsete påvirkninger kan medføre, at

det vil være fornuftigt at ændre den økonomiske politik for at tilpasse sig udviklingen på en hensigtsmæssig måde.

Forhandlingerne om finanslovsforslaget har også i år været præget af de mange ændringsforslag, men hertil kommer, at folketingsvalget i februar har betydet, at den tid, der har været til rådighed til behandling af finanslovsforslaget og af de mange ændringsforslag, har været ekstraordinært kort. Når det alligevel er lykkedes at gennemføre behandlingen af de mange forslag på en acceptabel måde, så skyldes det ikke mindst finansudvalgets vel tilrettelagte arbejdsgang samt det store arbejde, der er gjort rundt omkring i de enkelte ministerier, og derfor vil jeg gerne rette en tak til finansudvalget og til finansudvalgets formand og også sige tak til finansudvalgets sekretariat og til ministerier og styrelser for det store arbejde, der er udført, og som har været et væsentligt bidrag til at nå dertil, hvor vi er kommet i dag.

Ved fremsættelsen af finanslovsforslaget i 1. samling i november sidste år gav jeg udtryk for, at forslaget var i overensstemmelse med indholdet af augustforliget. Folketingsvalget ændrede mandatfordelingen her i tinget, sådan at de partier, der stod sammen om augustforliget, ved valget opnåede en samlet fremgang, og det har derfor været muligt at fastholde augustforligets intentioner i det nu foreliggende finanslovsforslag, herunder aftalen om nødvendige besparelser på finansloven.

Ved februarforliget blev der opnået aftale om yderligere beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, om boligpolitikken og om en ny forsvarsordning, og desuden opnåedes der enighed om en række afgifter. Disse ændringer og de korrektioner i finanslovsforslaget, der i øvrigt har været nødvendige, betyder, at det samlede billede af finanslovsforslaget har ændret sig noget i forhold til det forslag, som jeg fremsatte i slutningen af november. Jeg sagde dengang, at vi befandt os i en alvorlig beskæftigelsessituation, og udsigterne for 1977 er desværre ikke blevet lysere siden dengang. Vi regnede dengang med en gennemsnitlig arbejdsløshed for finansåret 1977-1978 på 9 pct., og udviklingen i arbejdsløsheden i tiden efter finanslovsforslagets fremsættelse, og især udsigterne ifølge de nye vurderinger af de inden- og udenlandske konjunkturer, som jeg skal vende tilbage til senere, tyder nærmere på en endnu større arbejdsløshed end de 9 pct. Vedtagelsen af beskæftigelsesplanen i februar, som skønnes

[Finansministeren.]

at give beskæftigelse til ca. 20.000 helårsarbejdere i det kommende finansår, betyder imidlertid, at arbejdsløsheden uændret kan vurderes til 9 pct.

Da nogle ordførere har rejst tvivl om de beskæftigelsesfremmende foranstaltningers virkning, vil jeg gerne tilføje, at de beskæftigelsesarbejder, vi hidtil har gennemført, tydeligt har forbedret beskæftigelsen i bygge- og anlægssektoren. De har også forbedret beskæftigelsen på andre områder, men her er det tydeligst at se. Inden for byggefagene har arbejdsløsheden således i perioder været nede på 4-5 pct., medens arbejdsløshedsprocenten på andre områder har været omkring 10 samtidig, og der var grund til at frygte en kraftig stigning i arbejdsløsheden i 1977 blandt de beskæftigede i byggesektoren, hvis vi ikke havde videreført tilskudsordningen.

Der er grund til, som flere ordførere har været inde på det, at glæde sig over den kraftige opbremsning, der er sket i prisudviklingen siden november. Månedspristallet har faktisk været konstant i månederne november, december, januar og februar, bl. a. på grund af den prislov, der blev gennemført i december sidste år. Som følge af den afdæmpede prisudvikling er der ved januarpristallet kun udløst 1 dyrtidsportion og ikke 2, som vi regnede med ved fremsættelsen af finanslovsforslaget, og herved sparer staten 900 mill. kr., der ellers skulle betales til øgede lønninger og pensioner. Beløbet er fratrukket reserven til dækning af pris- og lønstigninger. Hvad angår det kommende julireguleringspristal, er der en mulighed for at det udløser 2 dyrtidsportioner, bl. a. fordi $2\frac{1}{2}$ overskydende points fra januarreguleringspristallet løber videre til julireguleringspristallet. Det er dog ikke givet, at der kommer 2 portioner til juli, men ikke desto mindre har vi indregnet konsekvenserne af en yderligere dyrtidsportion til juli, som i overensstemmelse med augustforliget skal indbetales til ATP-fonden, bortset fra reguleringer af pensionssatserne, og der er derfor afsat godt 1 mia kr. på statsbudgettet som overførsel til ATP-fonden, idet der i finansåret 1977-78 er regnet med 7 månedlige indbetalinger, hver på 150 mill. kr.

Jeg vil gerne tilføje, at også udviklingen i forbrugerpriserne viser en klart faldende tendens i prisstigningstakten, og meget tyder på, at priserne i løbet af 1977 kun stiger med om-

kring 5 pct. I 1976 var den tilsvarende prisstigningstakt ca. $7\frac{1}{2}$ pct., når man ser bort fra moms- og afgiftsændringer.

Også lønglidningen i sidste halvår af 1976 har været mindre end forventet, og det betyder bl. a., at taktreguleringen pr. 1. april 1977 for de statsansattes vedkommende bliver mindre end forudsat ved finanslovsforslagets fremsættelse i november.

For så vidt angår renter på statsgælden var på finanslovsforslaget i lighed med tidligere år alene indregnet renter på statsobligationer, der var solgt indtil 1. november. Hovedparten af salget i indeværende finansår har imidlertid fundet sted siden 1. november, og det har derfor været nødvendigt, også i lyset af statens lånoptagelse i udlandet, at øge skønnet over statens udgifter til renter i 1977-78 med godt 1 mia kr.

Disse korrektioner, som jeg her har nævnt, sammen med en række mindre reguleringer og indarbejdelsen af konsekvenser af februarforliget fører totalt til, at finanslovsforslaget på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet nu viser udgifter på 86,8 mia kr., medens indtægterne anslås til ca. 77,5 mia kr. Underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet bliver herefter på 9,3 mia kr. Når kapitalposterne medtages, når vi op på 12,1 mia kr., hvortil kommer den sociale pensionsfonds obligationskøb på 4,1 mia kr. og den nævnte overførsel til ATP på 1,1 mia kr.

På grund af de senere måneders store salg af statspapirer kommer hertil øgede afdragsforpligtelser på de helt korte papirer.

Jeg skal i øvrigt henvise til den oversigt over statsfinanserne, der er omdelt.

Også i 1977-78 vil der blive behov for at neutralisere likviditetsvirkningen af kasseunderskuddet. Af den bemyndigelse, regeringen har fået til at optage indenlandske statslån på i alt 19 mia kr., er der pr. dato optaget godt 11 mia kr. gennem salg af statsobligationer og statsgældsbeviser. Den resterende del af bemyndigelsen vil ikke være tilstrækkelig, og det er baggrunden for, at regeringen har fremsat forslag om en yderligere bemyndigelse. I anledning af nogle af de bemærkninger, der er gjort i debatten herom i dag, vil jeg gerne sige, at den pengemængde, der ønskes opsuget, stort set svarer til likviditetsforøgelsen over statsbudgettet. Uden denne foranstaltning ville vi risikere, at den forøgede pengemængde på mange må-

[Finansministeren.]

der ville vanskeliggøre den nødvendige fasthed i penge- og valutapolitikken.

Derimod bliver der ikke tale om, som nogle har været inde på, at erhvervslivet fratages nogen kapital, idet likviditetsopsugningen som nævnt kun modsvarer likviditetsforøgelsen over statsfinanserne. Selve optagelsen og salget af statslån vil som i indeværende finansår ske i samarbejde med Nationalbanken, sådan at der tages hensyn til den samlede likviditetsudvikling, og således at det normale pengemarked ikke lider skade derved.

Nogle har beskæftiget sig med den rente- og afdragsbyrde, som følger af de indenlandske statspapirers salg, og umiddelbart kunne man også forledes til at tro, at afdrags- og rentebyrden vil komme til at tyngte kommende generationer, som det er blevet sagt. Det er imidlertid ikke tilfældet. Det er i hvert fald en alt for forenklet problemstilling, for gennem underskuddet på statsfinanserne er der skabt mulighed for en større beskæftigelse og en større produktion, herunder også større investeringer, og hermed er der skabt mulighed for en større produktion også for de kommende generationer. Den principielle virkning af betalingen i de kommende år af afdrag og renter på statsobligationerne er derfor alene, at produktionen inden for samfundet skal fordeles under hensyn til, at ejere af statsobligationer skal have betalt renter og afdrag heraf, og denne overførsel vil foregå på basis af et højere produktionsniveau end det, der kunne være opnået, hvis vi ikke havde finansieret en del af produktionen under nedgangskonjunkturerne ved underskuddet på statsfinanserne. Sigtet med at afholde statslige udgifter større end indtægterne er altså at øge produktion og beskæftigelse.

En del af forklaringen på det store underskud på statsbudgettet ligger i, at mange af posterne på statsbudgettet er indrettet på en sådan måde, at de automatisk ændrer sig i takt med den økonomiske situation, og det er også meningen. Det gælder bl. a. statens indtægter i form af kildeskat og afgiftsprovenu og endvidere en række udgiftsposter. F. eks. kan nævnes, at udgifterne til arbejdsløshedsdagpenge er budgetteret til 6,8 mia kr. i 1977-78 eller $\frac{3}{4}$ af det samlede underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet. Hvis man derfor uden omtanke, sådan som fremskridtspartiets ændringsforslag er udtryk for, forsøger at modvirke det, man kan kalde budgettets evne til automatisk

at påvirke økonomien i den rigtige retning, så vil situationen kun blive forværret.

På den anden side skal det erkendes, at der er grænser for, hvor meget vi ad finanspolitisk vej i den øjeblikkelige situation kan forsvare at stimulere den hjemlige økonomi. Den større aktivitet, der skabes over statsfinanserne, vil øge behovet for import og dermed også øge betalingsbalanceunderskuddet, og en gentagelse af det store underskud over for udlandet på 11½ mia kr. i 1976 vil være helt uacceptabel. Der må føres en økonomisk politik, der over en årrække reducerer underskuddets størrelse, og som på længere sigt vender underskuddet til et overskud. Kun herved bliver det muligt at påbegynde en afvikling af gælden til udlandet.

Regeringen vil fortsat prioritere hensynet til beskæftigelsen højt, og det betyder også, at der vil blive taget nye initiativer i takt med, hvad den økonomiske situation giver mulighed for. Især udviklingen i arbejdsløsheden blandt de unge giver grund til alvorlige overvejelser, og regeringen overvejer nye foranstaltninger på dette område. Også på det energipolitiske felt overvejer regeringen yderligere foranstaltninger. Gennem en energiplan er det målet både at øge beskæftigelsen og samtidig at mindske behovet for energiimporten, ikke kun for at spare valuta, men også for på længere sigt at skabe en større forsyningsikkerhed.

Jeg skal herefter til slut gøre nogle bemærkninger om den almindelige økonomiske baggrund for det finanslovsforslag, der vedtages i dag. Nye skøn over de internationale konjunkturtendenser for den kommende tid tyder nærmest på, at der må forudses en svagere efterspørgselsudvikling efter danske eksportvarer end anslået ved fremsættelsen af finanslovsforslaget i november, ikke mindst fordi industrieksporten til det svenske marked generelt må betegnes som svagere end hidtil skønnet. Heller ikke ordreudviklingen i Tyskland tyder på nogen hurtig opgang i den indenlandske efterspørgsel her, og selv om der kan knyttes visse forhåbninger til en hurtigere konjunkturfremgang i USA, så er vurderingen stadig, at opgangen i industriens eksportmuligheder kun vil forløbe langsomt. Det forstærker behovet for, at pris-, indtægts- og omkostningsudviklingen holdes i ro, således at konkurrenceevnen øges.

Der er i den forbindelse grund til at gentage, at det er lykkedes at dæmpe inflationstakten herhjemme, også i sammenligning med udlandet. Ifølge en EF-opgørelse havde Danmark i

[Finansministeren.]

1976 en af de laveste prisstigningsprocenter blandt EF-landene; kun Vesttyskland lå under. Dette sammen med andre forhold har muligjort, at Nationalbanken for nylig har kunnet nedsætte diskontoen til 9 pct., hvilket mindsker erhvervslivets omkostninger og endvidere virker gunstigt på obligationsmarkedet.

Med hensyn til udviklingen i den indenlandske efterspørgsel tyder meget på, at der kun sker en meget begrænset stigning i det private forbrug i 1977 i forhold til 1976, hvilket også får konsekvenser for importen af forbrugsvarer. Den svagere mængdemæssige stigning i efterspørgslen kan medføre, at importen vil give efter og måske falde lidt. Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster skønnes at falde med 3 mia kr. i forhold til 1976 eller fra 11½ mia kr. til ca. 8½ mia kr.

Lad mig slutte med at sige, at selv om vi ved indgangen til det nye finansår stort set har samme arbejdsløshed som på samme tidspunkt sidste år, så er situationen dog meget forskellig fra sidste år. Det er i mellemtiden lykkedes at formindske inflationen, og virkeliggørelsen af de indkomstoppolitiske målsætninger vil yderligere forstærke denne udvikling. Vi er derfor betydelig bedre rustet i konkurrencen med udlandet end på samme tid sidste år. Regeringen er fast besluttet på, at denne linje skal fortsættes. Vi må se i øjnene, at der i en årrække er behov for en tilbageholdende indenlandsk efterspørgselsudvikling, og at den stærkt ønskede aktivitetsudvidelse derfor fortrinsvis må rettes imod eksporten.

Som jeg sagde det før, ligger den økonomiske udvikling ikke fast. Ydre påvirkninger kan medføre, at der må foretages ændringer i den økonomiske politik; hele tiden må den økonomiske situation følges nøje, og den økonomiske politik må afpasses de skiftende påvirkninger. Derfor er det vigtigt, at der i folketinget er politisk stabilitet og vilje til at tage et medansvar, hvis nye foranstaltninger bliver nødvendige. Det store antal partier, der kan stemme for finanslovsforslaget, tyder også på, at der her i folketinget er den fornødne vilje til at fastholde den nødvendige stabiliseringspolitik, som er den afgørende forudsætning for at fremme beskæftigelsen.

Socialministeren (Eva Gredal):

Hr. Brusvang stillede mig nogle meget kon-

krete spørgsmål vedrørende hjælp over bistandsloven til strejkende. Der er blevet spurgt, om det var rigtigt, at alt kan hentes på bistandskontoret, og dér vil jeg gerne henvise til mit svar til hr. Brusvang og også citere fra cirkulæret, hvori der står, at der ved arbejdskonflikter normalt er tale om en behovssituation af meget begrænset varighed, hvilket indebærer, at de sociale udvalg bør være tilbageholdende ved udmålingen af hjælpen. Der vil således yderst sjældent kunne blive tale om at yde hjælp til underhold allerede fra det tidspunkt, da konflikten iværksættes, idet der som oftest på dette tidspunkt vil være en arbejdsløn til hel eller delvis rådighed. Endvidere må det med hensyn til hjælpen til faste udgifter lægges til grund, at ansøgeren ved tilrettelæggelsen af sin økonomi normalt vil have lagt penge til side til betaling af dem, således at konflikten skal have strakt sig over en vis periode, før man går ind i en vurdering af, i hvilket omfang der bør ydes hjælp til afholdelse af disse udgifter. Det vil her være afgørende, om nægtelse af hjælp giver anledning til så indgribende ændringer i ansøgerens situation, at det vil være vanskeligt for den pågældende senere at komme til at klare sig selv på det hidtidige niveau.

Det er endvidere anført, at alle indsamlede midler, der udbetales til den enkelte konfliktramte, skal fradrages fuldt ud i den hjælp, der kunne være ydet.

Der er også spurgt: Hvorledes er tilbagebetalingspligten administreret? Er der forskel fra den ene kommune til den anden? Jeg tror, der blev sagt: Er der forskel fra en socialdemokratisk kommune til en konservativ kommune?

Spørgsmålet om hjælp efter bistandsloven blev jo første gang rejst under den såkaldte plattedamekonflikt sidste sommer, og allerede på det tidspunkt lå det klart, at de sociale udvalg, der modtog anmodning fra strejkende om kontanthjælp, ydede hjælpen med tilbagebetalingspligt. Det fremgår af det materiale, som bl. a. Hvidovre kommune indhentede til brug for behandlingen af disse ansøgninger, idet forvaltningen foretog et rundspørge til Københavns kommune og en række københavnske omegnskommuner. Af samtlige svar fremgik det, at hjælp til de strejkende blev ydet med tilbagebetalingspligt. Kravet om tilbagebetalingspligt er blevet opretholdt i de afgørelser, den sociale ankestyrelse har truffet i de sager, der er blevet indbragt for styrelsen, og med social-

[Socialministeren.]

ministeriets cirkulæreskrivelse af 17. december er det blevet understreget, at kontanthjælp i konfliktsituationer som udgangspunkt altid bør ydes med tilbagebetalingspligt.

Socialministeriet er ikke bekendt med, at der skulle være kommuner, der ikke følger disse retningslinjer. Tværtimod har vi også fra BT-klubben i anden forbindelse fået bekræftet, at den kontanthjælp, der ydes dem af dens medlemmer, der har søgt kontanthjælp, altid ydes med tilbagebetalingspligt.

Om vores erfaringer med hensyn til, hvorvidt pengene bliver tilbagebetalt, kan jeg sige – igen under henvisning til det, der blev ydet til plattedamerne i sommer – at straks efter strejkens ophør gik man i gang med at iværksætte indkasseringen i overensstemmelse med disse tilbagebetalingsaftaler. Det er, hvad vi har fået oplyst i socialministeriet.

Der blev også spurgt, om andre grupper fik den samme form for hjælp, og dér kan jeg henviser til, at vi sendte brev til landmændene, der spurgte om deres muligheder for at få hjælp efter bistandsloven i forbindelse med tørken, og sidst har vi svaret Kioskejerforeningen med, at også dens medlemmer har ret til hjælp efter bistandsloven, men begge grupper på samme måde som de strejkende: hver enkelt sag skal konkret vurderes; man kan ikke hjælpe et helt fag eller et helt område.

Justitsministeren (Orla Møller):

Hr. Brusvang bragte en bestemt sag omkring konstitueringen af en landsdommer på bane i debatten i dag. Jeg vil gerne begynde med at sige hr. Brusvang tak, først og fremmest fordi han og hans parti helt ud bakkede op bag den afgørelse, der var truffet. Men det er nok mere væsentligt i den forbindelse at få understreget, at der var to meget principielle punkter, hvor hr. Brusvang dels ønskede at få klarhed, dels trak sin egen principielle holdning op.

For det første, at det er ministerens skøn, der er tale om, når det drejer sig om udnævnelse af en dommer. Jeg er helt enig med hr. Brusvang i denne konstatering. Jeg vil også sige, at denne udnævnelse ikke, hvad måske nogle kunne tænke, er sket som en eller anden form for angreb på nogens hykleri. Jeg deler helt ud hr. Brusvangs opfattelse af, at der findes meget hykleri i dette samfund, men jeg har overhovedet ikke tænkt i den retning. Bagrun-

den er, at dette ting ved gennemførelsen af færdselsloven har lagt en anden vurdering til grund over for adskillige af dem, der kommer galt af sted med hensyn til indtagelse af spiritus. Jeg mener, det vil være rigtigt, om denne opfattelse, som tinget har givet udtryk for, får en klar konsekvens på en lang række områder.

Jeg var i dette ting på det tidspunkt, da man diskuterede Normann-sagen. Fra mange ordføreres side blev der dengang givet udtryk for et principielt synspunkt, som jeg helt ud deler: at der ikke skal være nogen forskel på en lovgiver, en dommer, en anklager og en statsadvokat osv. Det synspunkt synes jeg der er grund til at nævne i forbindelse med dette.

Det andet synspunkt, som nok var det, der havde hr. Brusvangs største interesse, er konsekvensen af en sådan handling: hvad der kommer til at ske for andre i samme situation. Hr. Brusvang nævner især tre grupper: politifolk, toldfolk og erhvervschauffører. For de sidstes vedkommende ved hr. Brusvang som medlem af retsudvalget, at vi har haft drøftelser om dette problem og haft vanskeligheder ved at finde en klar løsning på det. Men det, der blev resultatet af færdselsloven, var dog noget, der i nogen grad imødekom erhvervschaufførerne på dette område. Det er muligt, der er flere positive ting at finde endnu.

Om de sidste to grupper kan jeg sige to meget konkrete ting: umiddelbart efter, at færdselsloven var blevet gennemført med den nye vurdering, startede der drøftelser mellem Dansk Politiforbund og rigspolicefene om at finde ud af, hvilke konsekvenser denne nye holdning, der var kommet til udtryk fra folketingets side, skulle få for ansættelse og vedvarende ansættelse i politiet. Jeg har lov til i dag at oplyse, at finansministeren for ganske nylig har anmodet om at få undersøgt, hvordan justitsministeriets praksis i forbindelse med den sidste sag kan blive bekendtgjort for andre ansættelsesmyndigheder. Disse overvejelser er endnu ikke helt og fuldt afsluttet. Men jeg kan altså med det som baggrund sige til hr. Brusvang, at vi ønsker at drage konsekvenserne på en sådan måde, at der bliver tryk over for loven, lighed for loven. Det må være helt afgjort, at det ikke i dette samfund skal være muligt at straffe mere end én gang. Jeg er overbevist om, at der med de ting, der sker nu, er taget fuld højde for konsekvensen af den beslutning, der er truffet.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal knytte nogle kommentarer til noget af det, der er blevet sagt i første runde. Der er fra augustforligspartierne blevet talt en hel del om indkomstpøolitik. Fru Grethe Philip var meget bekymret for, at der, hvis vi ikke lavede indkomstpøolitik i dette land, ville blive tale om et organisationsvælde, som man ikke kunne acceptere.

Noget af det, der gør socialistisk folkeparti mest bekymret over den måde, forligspartierne fører indkomstpøolitik på, er som bekendt, at man netop fratager organisationerne deres tilkæmpede rettigheder til selv at forhandle sig frem til deres lønninger. Vi har konsekvent, fra vi første dag blev præsenteret for skitsen til augustforliget, sagt: det er lønpøolitik rettet mod ganske bestemte grupper i samfundet. Hvornår ser vi den del af augustforliget realiseret, der siger, at man også vil gå i gang med at gribe ind over for spekulationsgevinsterne? Vi ved alle sammen, at de spekulationsgevinster, som er indkomster, og som bogstaveligt talt ikke beskattes, langt overstiger den lønsum, som Dansk Arbejdsgiverforening årligt udbetaler. På den baggrund vender vi os imod indkomstpøolitikken.

Når hr. Honoré sådan lidt overlegent siger om de mindre partier, at de tror, man kan nøjes med at bruge finanspøolitikken som redskab til at styre finanserne, vil vi sige, at den finanspøolitik og den finanslov, vi her i dag er blevet præsenteret for, i hvert fald kunne bruges væsentligt bedre, end den er brugt indtil nu. Vi er ikke interesserede i at øge betalingsbalanceunderskuddet, men vi er endnu mindre interesserede i at øge arbejdsløsheden, som vi finder er det største problem. Jeg kan fortælle hr. Honoré, at hvis han lægger sammen og trækker fra i de ændringsforslag, vi har stillet til finansloven, vil han se, at vi faktisk har skabt et kasseunderskud, der er 4 mia kr. mindre end det, der er i det finanslovsforslag, der i dag bliver vedtaget.

Hr. Honoré siger ydermere, at der nu skal sættes ind på andre områder, hvorefter han minsandten nævner energipøolitikken. Det kan nok undre, når man ved, hvordan det gik med forhandlingerne om det forslag til en begyndende energipøolitik, som det radikale venstre, socialdemokratiet og SF var blevet enige om før jul. Når man ved, at det var kristeligt folkeparti, der væltede det og ikke ville være med til at lave energipøolitik, men kun ville lave af-

giftspøolitik, er det lige strengt nok at skulle høre på det her i dag.

Den måde, socialistisk folkeparti har foreslået arbejdsløsheden nedbragt på, er ikke valutaforbrugende, men netop valutabesparende. Det var en af grundene til, at vi gik ind i de energipøolitiske drøftelser. Når vi har foreslået netop de offentligt ansattes antal forøget, er det, fordi vi ved, at det er meget lidt valutaforbrugende.

Til sidst skal jeg sige til retsforbundet, der ligesom har været bekymret for mig og mit parti, at jeg har det ganske godt med mit parti, så den bekymring behøver retsforbundet såmænd ikke at nære, den skal jeg nok selv tage mig af. Det, jeg var mest skuffet over med hensyn til retsforbundets ændringsforslag, var nok den lange række af nedskæringsforslag, det stillede i forbindelse med kulturelt samarbejde dels med Norden, dels med andre lande. Der var nogle nedskæringer på ungdomsområdet, til de studerende og til praktik- og lærepladser, som ærligt talt også var bekymrende. Endelig er der altså hele boligområdet, hvor jeg kan forstå at retsforbundet ikke vil give offentlig støtte til rentesikring, energibesparende foranstaltninger o. lign. Det kan selvfølgelig være ud fra en principholdning, men lad os diskutere det, når vi skal til at tage fat på jordpøolitikken.

Freddy Madsen (DKP):

Det er muligt, at det vækker irritation blandt nogle af det høje tings medlemmer, at vi forlænger debatten, men vi synes faktisk ikke, den skulle munde ud i en diskussion om dommere og spritkørsel, i betragtning af de alvorlige problemer, vi i øvrigt står over for.

Jeg vil gerne sige til hr. Honoré, at en række af de postuler, han her førte frem over for venstrefløjspartierne, var uden noget hold i virkeligheden. Det var det – som fru Ebba Strange har været inde på – når det drejer sig om, at vi udelukkende skulle se på finansloven som det, der kunne løse samfundets problemer. Det har vi sagt vi ikke tror på, og når han taler om vores forslag om afskaffelse af moms på danske varer, må jeg gøre opmærksom på, at vi udførligt har redegjort for, at en gennemførelse deraf faktisk ville betyde en valutabesparelse. Men det har åbenbart undgået hans opmærksomhed. Han taler smukke ord om at ville gavne beskæftigelsen, men på dette som på andre områder gælder – selv om man måske tror

[Freddy Madsen.]

det i kristeligt folkeparti – at man ikke kan klare sig alene med fromme ønsker.

Et par enkelte bemærkninger til hr. Ole Henriksen om spørgsmålene om mægling og om arbejdsretten. Vi foreslår at afskaffe forligsinstitutionen, ikke fordi vi mener, der er noget forkert i den parole, som vi går ind for, og som hedder forhandling, mægling og aktion, men fordi vi mener, at organisationerne vil være i stand til selv at klare mæglingsproblemerne og statsmagten ikke skal indblandes i sådanne forligsbestræbelser. Det er beklageligt, at denne opfattelse ikke deles af SF. Lige så beklageligt er det, at man ikke har forstået problemerne i forbindelse med arbejdsretten. Der er ikke i den nuværende lovgivning eller i de aftaler, som er indgået mellem arbejdsmarkedets parter, noget som helst, der taler for, at en afskaffelse af arbejdsretten ville betyde, at sagerne i stedet for skulle behandles i byretten. Det burde hr. Ole Henriksen vide, og derfor er det os helt ubegribeligt, at SF stemmer mod vores forslag om at nedlægge arbejdsretten.

Endelig nogle bemærkninger til finansministeren. Vi havde ikke forventet, at finansministeren skulle sige, at regeringen har planer om en momsforhøjelse. Det fremgår af de diskussioner, vi har haft om finanslovsforslaget, at der ikke foreligger nogen aktuelle planer herom. Men det, vi har efterlyst, er et klart tilsagn om, at man afviser de ønsker, der er kommet fra anden side i så henseende.

Det undrede mig ikke, at finansministeren overvejende havde venlige ord til venstre, men det foruroligede mig, at han ikke klart sagde til hr. Christophersen, at han var modstander af hans synspunkter. Jeg vil gerne citere, hvad hr. Christophersen – jeg går ud fra, det er korrekt, det er i hvert fald ikke tilbagevist – sagde til Politiken i går. Han sagde:

»Nationalbankdirektøren har ganske ret, når han ønsker finanspolitikken strammet af hensyn til betalingsbalancen og renten. Vægten i den økonomiske politik må flyttes fra penge- til finanspolitikken, og både det private og det offentlige forbrug må bremses.«

Det, vi savner, er en klar tilkendegivelse fra finansministeren af, at det ikke er regeringens politik. Det, vi mener er rimeligt på nuværende tidspunkt, hvor man presser lønrammen ned over hovedet på arbejdere, tjenestemænd og funktionærer, er, at de må have et klart krav på at få at vide, om man i det kommende år

kan regne med, at tingene på det område ligger fast, at det under ingen omstændigheder er regeringens opfattelse, at finanspolitikken skal strammes.

Wilhelm (VS):

Jeg vil først sige til hr. Mølgaard, at han må have misforstået noget, når han troede, vi var bekymrede – eller forargede, var det vist nærmest – over retsforbundets stilling. Ikke spor. Jeg tror endda, jeg sagde, at det ikke kunne undre nogen, der havde fulgt det lidt tættere, at retsforbundet bortset fra dette ene nøglepunkt, hvor de har sådan en klassisk interesse, er dybt reaktionære. Det viste sig med de eksempler, jeg trak frem, og ved, at man ikke vil svare på, hvad der skal ske med de 70.000 lejere, som fra på fredag skulle have husleje-forhøjelser på over 1.000 kr. om måneden. Der var grund til at trække det frem, fordi det nok er lykkedes retsforbundet i de sidste to-tre år kun at gøre sig kendt for en EF-holdning og for en holdning til jordpolitikken, men jeg sagde udtrykkeligt, at de andre ting ikke undrede os i hvert fald.

Finansministeren konstaterede, at der kun var kommet én dyrtidsportion denne gang. Det er jo rigtigt. Det var jo et stort nummer, man fik lavet med det decemberforlig, at man ved et midlertidigt stop fik lettet den almindelige gennemsnitsfamilie for udgifter i løbet af de par måneder, det drejede sig om, på 25-30 kr. og til gengæld vil fratage dem en dyrtidsportion på 1.200 kr. hvert af de følgende år. Det var realiteten i det decemberforlig på prisstopets område. Derved lykkedes det at få kun én portion, men derfra og så til at tro, at priserne er holdt i ave, som finansministeren nærmest foregav, da han sagde, at han forventede prisstigninger i 1977 på 5 pct., synes jeg nok er et langt og urealistisk spring. Finansministeren er nok den eneste, der vil sige det.

Men vi kan jo slå tilbage. Hvad sagde man sidste år om finansloven? Da sagde man: vi forventer nu at have fået priserne i ave til 6 pct.; det blev 9 pct. Hvad sagde man forrige år om finansloven? Man sagde: vi forventer nu at have fået priserne i ave til 6½ pct.; det blev 9½ pct. Nu siger man 5 pct., men det siger man altså ikke i OECD. Der siger man – og det er ikke gamle tal, de er ikke 14 dage gamle – at prisudviklingen i Danmark bliver 9 pct. Det er en ændring opad, for for 2 måneder siden sagde man 7 pct., men man er godt klar over, hvad

[Wilhelm.]

vej det går. Finansministeren siger: nå ja, selv om der kommer to portioner nu – kun én til lønarbejderne, ganske vist, men så én på den omkostningsdæmpende ydelse – og selv om der kommer olieprisstigninger, og selv om der kommer den stejle prisstigning, der altid kommer, når et prisstop slutter, forventer han 5 pct. Der er næppe andre, der forventer det, men det er, hvad man vil prøve at bilde folk ind, når de skal kuppet til at vedtage en reallønsnedgang i en overenskomstsituation.

Finansministeren var noget mere realistisk, da han talte om konjunkturudsigterne, for da fik vi dog at vide, at det nu var svagere, end det havde set ud, da man fremsatte finanslovsforslaget. Der blev nævnt Sverige, som jeg har trukket frem, og der blev nævnt OECD-området i Europa, som jeg har trukket frem, og finansministeren udtalte sig i diametral modsætning til det, hr. Erling Olsen stod heroppe for nogle timer siden og sagde, for han sagde: krisens dyb er passeret, der er kommet resultater, og derfor er folk lykkelige og glade. Det går atter fremad. Ja, det går fremad for investeringerne og for profitterne, men det går foreløbig værre og værre for beskæftigelsen. Men det er åbenbart de andre ting, der er kriteriet for den socialdemokratiske ordfører.

Jeg vil til sidst takke finansministeren for hans tydelige svar, at lønarbejderne ikke får nogen garanti for, at man ikke vil lave skatte-, afgifts-, moms- osv. forhøjelser i det kommende år. Anderledes kan jeg ikke tolke det. Man kunne ikke give en sådan garanti, sagde finansministeren. Man kunne ikke vide, hvad der skete med økonomien. Man stiller sig altså fra regeringens side fortrøstningsfuldt over for, at lønarbejderne inden for de næste 14 dage vil gå hen og stemme ja til en reallønsnedgang, stemme ja til en begrænsning af dyrtidsreguleringen, stemme ja til, at man foreløbig har frataget dem én portion, og stemme ja til en lønramme uden nogen som helst sikkerhed eller bare en regeringsudtalelse om, at man ikke oven på huslejestigningerne og alt muligt andet vil komme med momsforhøjelser og andre finanspolitiske stramminger. Det er klart, at det er et let løb for finansministeren at køre at sige ud i den blå luft: man kan jo aldrig vide, hvordan det går med økonomien. Jeg tror nu nok, de fleste er klar over, at der ikke ændres så voldsomt ved økonomien i det kommende år,

at det kan begrunde regeringens undladelse af at svare på disse konkrete spørgsmål.

Men lad mig så prøve på en anden led: helt ud i den blå luft kan man selvfølgelig godt sige, at man ikke ved, hvordan det går med økonomien, men hvis vi nu stiller spørgsmålet ud fra nogle forudsætninger? Hvis der i det kommende år på intet tidspunkt bliver en arbejdsløshed sæsonudjævnet svarende til et årsgennemsnit på under 100.000, vil finansministeren så garantere, at han ikke kommer med finanspolitiske stramminger, som yderligere reducerer reallønnen? Det må være til at svare på.

Ib Christensen (DR):

Hr. Niels Helveg Petersen har anklaget retsforbundet for at have givet udtryk for en firkantet gammelliberalistisk holdning og for at gå ind for nogle sociale og kulturelle forringelser. I den anledning vil jeg gerne have lov at præcisere nogle ting vedrørende retsforbundets uddannelses-, kultur- og socialpolitik, som måske ikke er gået op for alle, i hvert fald ikke for hr. Niels Helveg Petersen.

Vi anlægger i hvert enkelt tilfælde en social vurdering og en ligeretsvurdering. Vi mener, at den uddannelsesstøtte, der skal gives, skal gives i form af statslån, der er rente- og afdragsfri i studietiden, hvorved alle studieforme stilles lige. Vi mener ikke, at det offentlige skal støtte erhvervsmæssige eller faglige organisationer, uanset hvilke det er, om det er arbejdsgiversammenslutninger eller studerendes organisationer. Vi mener ikke, det er særlig lykkeligt, at de uddannelsessøgende skal samles i ghettoer i kollegier.

Hvad angår kulturpolitikken, er det også selvbestemmelsesretten, der er afgørende. 90 pct. af de kulturelle bevillinger går til noget, der er ganske ukontroversielt, noget, der er traditionelt, mens den mere avancerede del af kulturlivet må kæmpe hårdt for at få bevillinger. Det vil i ethvert samfund – Sovjet, Chile eller Danmark – være således, at de politiske magthavere bestemmer, hvem der skal have de kulturelle bevillinger. Det er farligt ud fra en kulturpolitisk synsvinkel, og bl. a. derfor går vi imod den statsdirigisme, som ligger i den nuværende kulturpolitik.

På det sociale område er det efter vores opfattelse ikke socialt at yde rentesikringstilskud, når man overhovedet ikke har herredømme

[Ib Christensen.]

over, hvem der nyder godt af disse tilskud. De er jo ikke indtægtsbestemte som boligsikringen, som vi har stemt for – også de forbedringer, der er tale om – og er i modsætning til en bolig- og jordpolitik, der knuser jordspekulation og byggespekulation og stopper ejerlejlighedsspekulation. Dér er vores holdning ganske klar.

Når nu hr. Wilhjelm spørger, hvad der skal ske pr. 1. april for de 70.000 i rentesikringsbyggeriet, kan jeg vende spørgsmålet om til hr. Wilhjelm: hvad skal der ske med alle de mennesker, der er i forsvaret efter 1. april? Jeg tror, at hr. Gert Petersen fra SF var inde på noget rigtigt, da han sagde, at der i denne finanslovsafstemning fra de forskellige partiers side var tale om nogle markeringer. Det er klart, at vi ikke vil lade disse mennesker i stikken pr. 1. april, men vi tager det som en markering af, at den boligpolitik, der favoriserer de velbærgede, og hvor de offentlige tilskud i praksis er større til dem, der har mest, end til dem, der intet har, skal ændres.

Nu angreb hr. Niels Helveg Petersen også retsforbundet for vores holdning til det nordiske samarbejde. Han gjorde det med det udgangspunkt, at vi har støttet et forslag om at halvere den nordiske kulturfond. Hvad enten det sker i dansk, nordisk eller i anden regie, går vi imod ting, vi anser for forkerte, og støtter ting, vi anser for rigtige. Det gælder også investeringsbanken, hvis berettigelse intet hidtil har kunnet overbevise os om.

Det ville være dejligt, hvis hr. Niels Helveg Petersen ville følge os med større opmærksomhed, når vi taler om et nordisk samarbejde som alternativ til den EF-politik, som hr. Niels Helveg Petersens parti har prioriteret højere end det nordiske samarbejde; så kunne vi mødes – nemlig i et samarbejde om de væsentlige ting på det nordiske område.

Må jeg lige til sidst i forbindelse med hele spørgsmålet om sociale holdninger sige, at det, det her drejer sig om, er ligeretsbetragtninger: at man ikke skal ind i en politik, hvorefter hele den almindelige befolkning yder tilskud til hele den almindelige befolkning, ellers får vi det resultat, som præsenterer sig med 26 mandater i denne sal. Har man intet lært af det, kan resultatet blive endnu værre. Skal de offentlige opgaver, som vi alle erkender er fælles opgaver, løses og løses ordentligt, kræver det en prioritering og en sontring mellem, hvad der er offentlige opgaver, og hvad borgerne og de-

res interesseorganisationer osv. selv kan klare. Hvis man ikke foretager den sontring, kommer vi ud i disse løbende økonomiske kriser og vanskeligheder og den politiske polarisering, som er frugten deraf. Det er også sådanne betragtninger, der ligger bag ved retsforbundets holdning, også som den er kommet til udtryk ved denne finanslov.

Niels Helveg Petersen (RV):

Retsforbundet har i dag stemt imod bortfald af bevillingerne til nordisk kulturelt samarbejde på 1,7 mill. kr. Retsforbundet har stemt for en halvering af nordisk kulturfond, en besparelse på 750.000 kr. Retsforbundet har stemt for bortfald af midlerne til Den nordiske Investeringsbank: 51 mill. kr., få dage før Nordisk Råd mødes. Hvis dette var blevet gennemført, ville det nordiske samarbejde med retsforbundets bistand i næste uge have ligget på gulvet, og det ville have været Danmarks skyld.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges med 125 stemmer mod 38; 7 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om ejerlejligheder.

(Lovforslag nr. L 133. Fremsat 25/3 77).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages de under punkterne 3-6 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om ejerlejligheder [af Kirsten Jacobsen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 8. Fremsat 2/3 77).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ejerlejligheder [af Kaj Hansen m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 22. Fremsat 18/3 77).